

VASA UNIVERSITET
Filosofiska fakulteten

Päivi Nikkanen

”Ruotsin osaaminen on etu mutta ei välttämättömyys”

15 år efter språkbadets slut – En fallstudie av tidigare språkbadselevers attityd
mot svenska idag

Avhandling pro gradu i svenska språket
VASA 2016

Innehåll

TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
2 SPRÅK SOM ETT REDSKAP I ANDRASPRÅKSINLÄRNING	7
2.1 Andraspråksinläring	8
2.1.1 Språkanvändning ur socio- och psykolingvistiskt perspektiv	9
2.1.2 Attityder och upplevelser som en del av andraspråksinläring	11
2.2 Språkbud	13
2.2.1 Språkbud som ett program för andraspråksinläring	13
2.2.2 Tidigare forskning om attityder hos språkbudselever	15
3 UNDERSÖKNINGENS SYFTE, MATERIAL OCH METOD	20
3.1 Syfte	20
3.2 Material	21
3.2.1 Enkät	22
3.2.2 Bakgrundsfaktorer om informanterna	23
3.3 Metod	23
4 UPPLEVELSERNA GENAST EFTER SPRÅKBAD	26
4.1 Informanternas utbildning	27
4.2 Informanternas upplevelser och attityd genast efter språkbud	28
4.3 Sammanfattning	34
5 INFORMANTERNAS UPPLEVELSER OCH ATTITYD EFTER 15 ÅR	36
5.1 Tankar om språkbudet jämfört med det traditionella undervisningsprogrammet	36
5.2 Upplevelser av färdigheter efter språkbud	39
5.3 Användning av svenska språket idag	46
5.4 Sammanfattning	51
6 SPRÅKBAD – EN KONKURRENSFÖRDEL PÅ ARBETSMARKNADEN?	54
6.1 Använda språk på arbetet	56
6.2 Sammanfattning	58
7. SLUTDISKUSSION	60
7.1 Reliabilitet och validitet i undersökningen	60
7.2 Slutsats om analysen och resultaten	62
KÄLLOR	66

BILAGOR

Bilaga 1. Enkätfrågor, del 1	70
Bilaga 2: Enkätfrågor, del 2	72
Bilaga 3: Enkätfrågor, del 3	74
Bilaga 4: Enkätfrågor, del 4	77

TABELLER

Tabell 1 Undersökningens material	26
Tabell 2 Informanternas upplevelser av språkbadet som ett utbildningsprogram	36
Tabell 3 Informanternas upplevelser av framtidsplaner nu jämfört om de skulle ha gått i ett traditionellt modersmålsbaserat undervisningsprogram	38
Tabell 4 Förförståelse med språkbadsprogrammet	46
Tabell 5 Informanternas användning av svenska i olika situationer	47
Tabell 6 Informanternas användning av andra språk utöver modersmålet i arbetet	56

FIGURER

Figur 1 Avlagda examina	27
Figur 2 Informanternas upplevelser av sina språkfärdigheter i svenska år 2000 och 2015	29
Figur 3 Använda språk på arbetsplatsen	57

DIAGRAM

Diagram 1 Informanternas upplevelser av språkanvändning genast efter språkbad	31
Diagram 2 Informanternas upplevelser av undervisningen genast efter språkbad	32
Diagram 3 Informanternas upplevelser av språkbadsprogrammet	33
Diagram 4 Språkbadets inverkan på fortsatta studier	39
Diagram 5 Informanternas färdigheter ifråga om användning av svenska och andra språk	41
Diagram 6 Informanternas attityd mot finlandssvensk kultur och användning av svenska	42
Diagram 7 Informanternas färdigheter att vidare utveckla svenska språket	43
Diagram 8 Möjligheter som svenska språket ger idag	45

VASA UNIVERSITET
Filosofiska fakulteten

Författare:	Päivi Elisa Johanna Nikkanen
Avhandling pro gradu:	<i>”Ruotsin osaaminen on etu mutta ei välttämättömyys”</i>
Underrubrik:	15 år efter språkbadets slut – En fallstudie av tidigare språkbadselevers attityd mot svenska språket idag
Examen:	Filosofie magister
Utbildningsprogram:	Magisterprogrammet i svenska och språkbad
Årtal:	2016
Handledare:	Siv Björklund

TIIVISTELMÄ:

Entisenä kielikylpyoppilaana olen oppinut kunnioittamaan suomenruotsalaisuutta ja ymmärtämään vahvuuden osata ruotsin kieltä kaksikielisessä Suomessa. Kielikylpyä on tutkittu laajasti niin Suomessa kuin ulkomaillakin, mutta kokemuksia kielikylvyn jälkeen ei ole juurikaan tutkittu. Tutkimukseni tarkoitus on selvittää, kuinka erään entisen kielikylpyryhmän oppilaat kokevat kielikylvyn tänä päivänä. Tarkoitukseni on kartoittaa, onko kielikylvyllä ollut vaikutusta tulevaisuuden suunnitelmiin ja kuinka entiset kielikylpyoppilaat tänään kokevat kielikylpykoulutuksen olleen heille hyödyksi tai haitaksi.

Tutkimukseni on sekä laadullinen että määrällinen tapaustutkimus. Sen kohteena ovat entiset kielikylpyoppilaat, jotka päättivät kielikylvyn 15 vuotta sitten. Suurin osa näistä oppilaista on tänä päivänä työelämässä ja onkin mielenkiintoista selvittää, kuinka kielikylvyssä omaksuttu ruotsin kieli on tuntunut riittävältä nykytilanteeseen nähden entisten kielikylpyoppilaiden mielestä.

Tutkimustulos osoittaa, että kielikylvyssä omaksuttu ruotsinkieli on ollut riittävää niin työelämässä kuin arjessakin, mutta ruotsin kielen osaaminen on suurimmalla osalla vastaajista vähentynyt vuosien mittaan. Vastaajat kuitenkin pitävät ruotsin kielen puhumista mielekkäänä, eivätkä kaihda tilanteita, joissa ruotsinkielen puhuminen on välttämätöntä. Vastaajien kokemusten mukaan kielikylvyn parhaita ominaisuuksia ovat kannustava opetus ja osaavat opettajat. Vaikka kokemukset kielikylvystä ovat olleet suurimmaksi osaksi positiivisia, eivätkä entiset oppilaat koe kielikylvyn olleen haitaksi, ei kielikylpy itsessään ole ollut tärkeässä asemassa tulevaisuutta suunniteltaessa.

AVAINSANAT: andraspråk, språkbad, språkbadselever, upplevelser, attityd

1 INLEDNING

Finland var under nästan sex århundraden en del av Sverige och den gemensamma historien skapar en grund som gör Finland till ett utpräglat skandinaviskt samhälle (Kosonen 1990). Finlandssvenskar, svenskar, danskar och norrmän kan förstå varandra i någon mån även om de använder sitt eget modersmål. Det är oftast mest problem med förståelsen i talat språk, medan problemet inte är lika märkbart i skrift. För finskspråkiga är det svårare att bli förstådda på grund av att finskan inte är släkt med de andra nordiska språken, Finland hör alltså till Skandinavien tack vare de rötter vi har i Sverige. Bara en liten del av finnarna behärskar svenska språket men det är också oftast det språk som först blir aktuellt om finskspråkiga tänker på nordiska språk. (Grünbaum & Reuter 2009:6.)

I Finland finns det två officiella språk, finska och svenska. I slutet av år 2013 hade sammanlagt 4 820 317 personer finska som sitt modersmål och 278 586 personer svenska som sitt modersmål. (Tilastokeskus 2014.) Trots detta förstår många finskspråkiga inte svenska fastän svenska är ett obligatoriskt skolundervisningsspråk inom det finskspråkiga skolsystemet (Grünbaum & Reuter 2009). Motiveringar till att föräldrar väljer att uppfostra sitt barn tvåspråkigt kan vara bättre utbildningsmöjligheter och senare en bättre yrkesmässig position (Saari 2006). Marika Tandefelt (2001) redovisar för olika sätt att nå tvåspråkighet i Finland. En sätt att komma till två språk är genom tvåspråkiga föräldrar. Föräldrar som använder båda språken i hemmet ger barnen en naturlig omgivning att tillägna sig språken. Ett annat sätt är kulturell tvåspråkighet, som utvecklas genom formell svenskundervisning eller språkbad. Båda sätten kan leda till en funktionell tvåspråkighet. (Tandefelt 2001.)

Som tidigare språkbadselev är jag van vid att svenska är en del av det samhälle som vi lever i. Språkbad har lärt mig att respektera den finlandssvenska kulturen och de gemensamma rötter som vi har med Sverige. Min attityd mot finlandssvenskar har ändrat på grund av

språkbad och jag känner mig delaktig i den finlandsvenska kulturen. Även om språkbad har undersökts mycket ur många olika perspektiv, finns det inte många undersökningar om hur tidigare språkbadselever upplever svenska språket efter att språkbadsprogrammet tar slut. Jag anser att det finns ett behov av undersökningar av denna art. Jag, som själv har gått i ett språkbadsprogram, har goda förutsättningar att utföra en undersökning om tidigare språkbadselever och min förförståelse för ämnet är viktigt med avseende på reliabiliteten. Genom att granska hur tidigare språkbadselever upplever svenska språket idag vill jag utreda vilka utgångspunkter språkbadsprogrammet kan ge med avseende på det mångkulturella samhället som vi lever i. En undersökning av denna art är inte generaliserbar, eftersom det finns många olika faktorer som påverkar de individuella valen. Varje informant har egna drömmål och det kan hända att språkbad inte har haft någon inverkan på dessa drömmar. Meningen är således att kartlägga hur språkbadsprogrammet som basis har inverkat på dagens språkanvändning hos mina informanter och hur de tidigare språkbadseleverna upplever att använda svenska språket med hjälp av de färdigheter som programmet gav.

I samband med Elina Nevasaaris (2015) lectio för doktorsavhandling berättade hon att det kan finnas enskilda ord, men ord kan inte användas utan kontext. Detta är utgångspunkten för all språkanvändning och förknippar tanken bakom språkbadsmetoden till den sociala kontexten bakom varje ord. Jag närmar mig min undersökning ur ett sociokulturellt perspektiv och vill utreda på vilket sätt de tidigare språkbadseleverna upplever att använda målspråket i dagens läge.

2 SPRÅK SOM ETT REDSKAP I ANDRASPRÅKSINLÄRNING

Uppskattning av tvåspråkigheten har vuxit genom internationaliseringen. Internationaliseringen har ökat kraftigt under 2000-talet i Finland. Finländarna skaffar internationell erfarenhet genom att arbeta, bo, resa och studera utomlands. Att kunna arbeta i en internationell omgivning förutsätter en mångsidig språkkunnighet. Flera av de finländska företagen utgör delar av en internationell koncern och dessa koncerners officiella språk är annat än finska. I internationella företag finns det arbetskraft från olika länder och därför finns det också behov av språkkunnighet och kulturkännedom. Dessutom har också inhemska företag blivit mångkulturella på grund av människors rörlighet och personalen kan bestå av experter på flera språk. Språkfärdighet är vardag också för små och medelstora företag, inte endast för de stora internationella koncernerna. (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2014.)

Enligt Elinkeinoelämän Keskusliitto (2014) riktar sig start-up företagen idag oftast rakt till världsmarknaden utan att nå ett fast fotfäste på den finländska marknaden. Språkfärdighet har följaktligen utvidgats till olika personalgrupper, såsom ledningen och experter, men också vanlig personal. Språkfärdighet är en del av det professionella grundkunnandet. Enligt Elinkeinoelämän Keskusliitto (2014) används mest finska, engelska och svenska som företagsspråk i finländska företag. Finska används av nästan varje företag och engelska används nästan i 80 % av företagen. Svenska används i hälften av företagen. I en utredning från 2009 framkom att finländska företag poängterade engelska, svenska och ryska vid rekrytering av ny arbetskraft. Jämfört med EK:s utredning från 2005, har betydelsen av språkkunnighet vid rekrytering ökat. Utvecklingen visar att språkkunnighet har blivit en viktigare faktor i företags globala verksamhetsmiljö än förr. (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2014.)

En undersökning av Finlands totalhandel i export visar att varor exporteras mest till Tyskland, Sverige och Ryssland. Först efter dessa kommer USA och Nederländerna. (Suomen tulli 2014.) Behovet av svenska språket är stort. Kotkasaari, som är verkställande direktör i Joutsen Finland, anser att färdigheter i svenska språket ger en fördel för oss finländare. Han antyder att det svenska språket behövs i arbetslivet och han har märkt att arbetstagarnas färdigheter i svenska inte räcker till för den nivå som krävs. (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2014.)

Språkundervisning är ett av de viktigaste skolundervisningsämnena som påverkar barn och ungdomars framtid. Saari (2006) ifrågasätter om det traditionella modersmålsbaserade undervisningsprogrammet kan svara på de behov och utmaningar som den internationella världen runt oss kräver, samt stöda inlärningsbehovet och utformningen av positiva upplevelser för andraspråksinläring hos elever.

2.1 Andraspråksinläring

Arnberg (1990) betonar att barns tvåspråkighet är viktigt för barnen själva, för föräldrarna samt för hela samhället. Forskaren hänvisar till senatoren för Förenta Staternas kongress, som i sitt tal visade oro för befolkningens mindre intresse för andraspråk. Senatoren förklarade att det finns tre orsaker till att andraspråksfärdigheter är viktiga för hela samhället. För det första utvidgar tvåspråkigheten folkets vision och ändrar attityder, som återspeglas i deras val av statsledare. För det andra är tvåspråkighet en viktig faktor för statens ekonomi. Senatoren konstaterade att svaga översättningar förorsakar förluster på miljoner dollar årligen. Slutligen är tvåspråkigheten en viktig internationell faktor. Ovillkorligen är det viktigt att kunna förstå andra kulturer och språk med tanke på dagens världssituation. Bästa sättet att uppnå enighet är just genom att båda parterna talar ett gemensamt språk utan en tolk däremellan. (Arnberg 1990.)

Det finns många orsaker till att barn når tvåspråkighet på ett eller annat sätt. Världen runt oss blir mindre när resmöjligheterna ökar och olika kulturer möts. Föräldrar märker att språkkunnighet är till nytta och leder till att föräldrarna ser det som viktigt att lära barnen olika språk. En möjlighet är språkbadsundervisning, vars syfte är att ge elever muntliga färdigheter i ett andraspråk. De mest utforskade exemplen på språkbad kommer från Kanada, där barn, med engelska som modersmål, är i språkbad med utbildningsspråket franska. (Arnberg 1990.) I Finland väljer föräldrarna svenskt språkbadsprogram åt barnen med avsikt att barnen når tvåspråkighet.

Arnau och Bel (1995) är av samma åsikt som Arnberg att språket är ett viktigt redskap för en mer vittomfattad förståelse av världen. Behovet att kommunicera på olika språk ger möjlighet till olika avsikter. Det ger möjlighet att förstå världen omkring oss, att utföra aktiviteter, att organisera transaktioner och att interagera socialt. Naturliga inlärningsmiljöer för andraspråket tycks inkludera dessa avsikter på ett spontant sätt medan de formella läromiljöerna kan minska dem. Undervisningen kan organiseras i klassrummet på ett sådant sätt att vi närmar oss de naturliga inlärningsmiljöerna. (Arnau & Bel 1995.) Ladvelin (1998) påpekar att språkkunnighet är ett viktigt begrepp på arbetsmarknaden idag. Hon konstaterar att språkbad är ett bra sätt att komma till språket på ett naturligt sätt. Språkbad borde få mera utrymme i vårt skolsystem och skulle då resultera i mera omfattande arbetsmarknader för ungdomar. (Ladvelin 1998.)

2.1.1 Språkanvändning ur socio- och psykolingvistiskt perspektiv

Tillägnandet av ett språk sker i sociala situationer. Det är mycket mera än att bara lära sig ord, uttal och grammatik. Barnet lär sig att använda orden och uttryck för att bli förstått i en social kontext. I en tillägnandeprocess lär barnet sig regler och kulturella beteendemönster för att kunna agera i sociala kontexter. (Berglund 2008.) Sociolingvistiken undersöker språkliga förhandlingar, det vill säga vad språklig interaktion innebär i olika talsituationer, med olika deltagare och i olika umgänge (Muikku-Werner & Savolainen 1999).

Psykolingvistikens viktigaste forskningsobjekt är att kunna förklara mekanismen bakom språktillägnande (Muikku-Werner & Savolainen 1999). Sharwood Smith (1994) diskuterar en omfattande definition på psykolingvistiken. Enligt forskaren kopplar psykolingvistiken språkvetenskap med psykologiska teorier som försöker förklara tillägnande och prestation. Psykolingvistiken undersöker alltså hur en människa närmar sig ett språk och integrerar strukturer för att kunna producera och förstå yttranden. (Sharwood Smith 1994.)

Katherina Cao (2013) presenterar en förenande faktor för socio- och psykolingvistiken. Hon diskuterar elevers villighet att kommunicera under lektioner i andraspråk. Hon förklarar att villighet att kommunicera (WTC Willingness to Communicate) på andraspråk betyder beredskap att delta och inleda en diskussion vid en viss tidpunkt med viss person eller personer med hjälp av ett andraspråk. Villighet att kommunicera förväntas underlätta språkinläring eftersom den leder till ökad möjlighet för äkta kommunikation på ett andraspråk, vilket är en nödvändig förutsättning för elevers språkutveckling. Cao hänvisar till MacIntyre och hans medarbetares modell om WTC. Modellen är en pyramid, där det underst finns sociala och psykologiska faktorer såsom personlighet och motivation. I mitten av pyramiden finns användning av andraspråk, som påverkas av situationella faktorer samt av lusten att kommunicera och andraspråkstälarens tillstånd av självförtroende. Högst uppe i pyramiden finns förekomsten av WTC. Enligt denna modell finns det en skillnad mellan mellersta nivån och nivån högst upp, alltså omedelbara situationsfaktorer och bestående påverkan som ligger bakom villighet att kommunicera på ett andraspråk. Villigheten att kommunicera förenar alltså omgivningen med det att man känner att man kan och har möjlighet till att använda ett andraspråk även att språket inte är flytande. I avsnitt 2.2.2 presenterar jag en tidigare forskning, som utgår från denna modell.

I min undersökning förenar jag såväl socio- och psykolingvistiska perspektiv genom att studera hur villiga de tidigare språkbads eleverna är att kommunicera på språkbadsspråket svenska efter språkbadets slut. Jag analyserar de tidigare språkbads elevers attityd och

upplevelser av det svenska språket och den finlandsvenska kulturen, samt på vilket sätt språkbudet och svenska språket inverkar på deras val av framtidsplaner.

2.1.2 Attityder och upplevelser som en del av andraspråksinläring

Jyrinki (1977) hänvisar till Lampinens fyra olika aspekter om attitydens egenskaper. För det första är attityd en inre reaktion, som inte kan iakttas genast. För det andra är attityd en speciell uppfattning eller ett emotionellt förhållningssätt och man förhåller sig positiv eller negativ till något, vilket betyder att attityden är värdesättande och alltid har en viss riktning. För de tredje kan attityden leda till en yttre reaktion som märks genom positiva eller negativa handlingar mot målgruppen. Till sist är attityd en förvärvad eller inlärd egenskap, inte en medfödd sådan.

Attityd är en mycket vittomfattande uppfattning (Jyrinki 1977). Jag kommer att granska de tidigare språkbudselevernans attityd genom att se på attitydens och värdenas uttryck, alltså åsikter. För en lyckad undersökning om åsikter är det centralt att få tillräckligt exakta svar gällande informanternas tankegångar om det utforskade objektet. Frågorna om attityden kan också vara återupplivande. (Jyrinki 1977.) Som återupplivande frågor har jag först flervälsfrågor om de tidigare språkbudselevernans bakgrund. Med hjälp av dessa frågor vill jag leda informanterna till att komma ihåg och återuppliva de känslor som språkbud väckte. Jag hoppas att dessa återupplivande frågor hjälper informanterna att reflektera kring tiden då de gick i grundskolan och genast efter denna tid fram till dagens läge.

Inläring av ett nytt språk har en djupgående verkan på inlärarens attityd mot målspråkstalare. Inläring av ett nytt språk är alltså mycket mera än att bara tillägna sig målspråkets kod. Elever tillägnar sig på samma gång indirekt och direkt målspråkstalarnas kultur och människor. Dessa kulturella och interpersonella aspekter av språkinläring har en fundamental betydelse med avseende på hela effekten som språkbudsprogrammet ger. (Lambert & Tucker 1972.)

Tidigare studier har demonstrerat att språkbadslevers motivation och attityder kan inverka på effekten att lära sig ett nytt språk. Lambert och Tucker hänvisar till olika undersökningar som är gjorda i Kanada och USA om språkbadslevers motivation och attityd mot målspråkstalarna. Resultaten av dessa undersökningar visar hur inlärares attityd mot målspråket är avgörande med tanke på ett lyckat tillägnande av språket. Språkbadslever, som har en vänlig och receptiv attityd mot målspråket, har större möjlighet att lära sig målspråket, än elever, vars attityd är skeptisk och fördomsfull. (Lambert & Tucker 1972.)

Lambert och Tucker (1972) hävdar att läraren har en stor påverkan på elevers attityd mot målspråket. Interaktionen mellan läraren och elever som ger känslan av förmågan att kunna målspråket börjar formas redan från första klass. Då läraren har en naturlig stödjande och förstående attityd mot elever, formas elevernas intryck om målspråkstalaren på samma sätt. Forskarna noterar att språkbadsprogrammet kan sägas göra elever flerkulturella, även om begreppet flerkulturell är ett omfattande begrepp. Enligt forskarna betyder flerkulturell åtminstone följande: delaktighet i båda språken, känslan av samhörighet i båda kulturerna samt kännedom om hur man uppför sig i båda kulturerna. De menar att språkbadslever känner en lätthet vid dessa situationer och att de känner sig bekväma socialt där de möter både målspråket och modersmålet. Men räcker det till för att kunna säga att språkbadet gör elever flerkulturella? Forskarna påstår att det åtminstone är klart att språkbadsleverna har lärt sig viktiga beteendemönster. (Lambert & Tucker 1972.)

Leeson (1976) presenterar *Whorfian Theory*, som är en lingvistisk teori och innebär att människans språk definierar hennes uppfattning om världen. Influenser av den sociala och kulturella miljön påverkar de personliga erfarenheterna. Inom varje kultur hittas det en mer specifik gruppering av sociokulturella influenser eftersom varje individ i samhället kommer att bli påverkad av gemensamma nämnare. Den minsta nämnaren är samma språk, medan en annan nämnare är individens egna personliga sociokulturella upplevelser. Dessa upplevelser kan vara mycket olika jämfört med andra människor i samhället och kommer utan tvekan att ha det största direkta inflytandet på språkutvecklingen.

2.2 Språkbad

Språk är mycket mera än bara ett kommunikationssätt. Språk kan anses vara en social företeelse, som formar vårt tankesätt, uttrycksformer och beteenden, med andra ord kulturen. (Herberts 2002.) Förstaspråket tillägnas genom naturliga förhandlingar. Det handlar alltså inte om inläring av grammatiska begrepp och nya termer, utan språk i social kontext. Denna idé är utgångspunkten för framgångsrikt andraspråkstillägnande. Det centrala syftet med språkbadsprogram är att eleven kommer att nå en *funktionell tvåspråkighet*. (Laurén 1999.) Eleverna kommer att nå den funktionella tvåspråkigheten genom konkreta förhandlingar i naturlig omgivning. Att grammatik inte undervisas explicit i språkbad har också fått kritik av en del språkforskare, såsom Hector Hammerly. Laurén återger kort Hammerlys kritik mot språkbad och menar att Hammerly kritiserar språkbadet för att man i språkbad inte undervisar i målspråkets korrekta strukturer utan i stället låter 25-30 elever finnas i klassrum där inge av eleverna kan målspråket. Därför rekommenderar Hammerly kurser på franska i stället för språkbadet. Forskaren kritiserar också det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet, eftersom det är för tidigt för barnen att lära sig nödvändiga språkkunskaper. Enligt Hammerly kan ett barn tidigast i tioårsåldern tillägna sig grammatiken, och det är onödigt att börja tidigare. (Laurén 1999.)

2.2.1 Språkbad som ett program för andraspråksinläring

Språkbad är en modell, vars betydelse ligger i språktillägnandet. Språket tillägnas i naturliga kontakter och meningsfyllda situationer. Kännetecknande drag för språkbad är att språket som tillägnas används som redskap i språkinläringen. I språkbad strävar man efter att skapa en naturlig och meningsfylld omgivning, som liknar den kultur som landets minoritet lever i. (Björklund, Buss, Lauren & Mård 1998.) Den kanadensiska språkbadsmodellen har varit en förebild för den finländska språkbadsprogrammet. Den första språkbadsklassen startade i Kanada i St. Lambert år 1965 med en fransk lärare som inte alls pratade engelska, utan pratade bara franska med eleverna. Detta första försök blev

ett lyckat experiment och visade sig vara en mycket effektiv undervisningsmetod för andraspråksinläring. (Laurén 1999.) Språkbadsprogrammet är alltså avsett för elever, vars modersmål är landets majoritetsspråk. I Finland är språkbadsspråket svenska, som är landets minoritetsspråk.

Även om den främsta idén med språkbad inte var att modifiera språkbadselevers etnolingvistiska identitet, antog Gardner och Lambert (1972) att språkbadselevers attityder mot målspråket skulle ändras positivt i korrelation med ökat andraspråkstillägnande. Med attityder avser forskarna ändringar i elevernas tankevärld, känslor och reaktioner mot målspråkstalarna och deras kultur. (Gardner & Lambert 1972.) Lambert och Tucker (1972) konstaterade ändå att språkbadselevernans attityd inte blev mera positiv med tiden jämfört med det traditionella modersmålsbaserade undervisningsprogrammet, men att den inte heller minskade. Även om språkbadsprogrammet inte ökar de positiva attityderna mot målspråkstalarna, finns det skäl att tro att den hejdar uppkomsten och utvecklingen av negativa stereotyper. Swain och Lapkin (1985) konstaterar ändå att elever, som gick i ett tidigt fullständigt språkbadsprogram, upplevde sig vara mera lika målspråkstalarna jämfört med elever som gick i en annan typ av språkbadsprogram eller elever som gick i den traditionella modersmålsbaserade utbildningen.

Enligt Swain och Lapkins (1985) undersökning når eleven i tidigt fullständigt språkbad nästan samma nivå i receptiva färdigheter, hör- och läsförståelse i sitt andraspråk, som modersmålstalare. De produktiva färdigheterna, tal och skrift, når inte samma nivå som modersmålstalare. Även om språkbadseleverna oftast inte använder andraspråket utanför klassrummet på eget initiativ, är modersmålstalarnas upplevelser av språkbadselevers talade franska positiva. I undersökningen framkom vidare att språkbadselever som deltog i tidiga fullständiga språkbadsprogram var nöjda med programmet och var mera accepterande gentemot den franska kulturen. Forskarna vill ändå tillägga att de elever som har valt språkbadsprogrammet, inte själva har fattat beslutet, utan föräldrarna har haft inverkan på valet av språkbadsprogram genom att de valt språkbadet istället för det traditionella

modersmålsbaserade undervisningsprogrammet. Eleverna som valt språkbadsprogrammet kan dock inte jämföra sina upplevelser eftersom de inte har några erfarenheter av det traditionella modersmålsbaserade undervisningsprogrammet. (Swain & Lapkin 1985.)

År 1985 föreslog professor Christer Laurén språkbadsprogrammet som ett undervisningsprogram för Finland. Tanken bakom förslaget var att på det viset bättre kunna utnyttja de två officiella språken i Finland. Förslaget väckte intresse och den första språkbadsgruppen startade verksamheten i Vasa år 1987. Vasa valdes på grund av den tvåspråkiga omgivningen. Ramen för språkbadsprogrammet kom från den kanadensiska modellen för tidigt fullständigt språkbad. (Laurén 1999.) Föräldrarna ansåg att språkbadsprogrammet främjar elevens produktiva färdigheter, särskilt de muntliga färdigheterna. Läraren skapar en omgivning som uppmuntrar eleven att använda svenska fritt och kontinuerligt. I början av språkbadet ingriper läraren inte i de grammatiska felen som eleven gör. Denna strategi har fungerat bra och resultaten är att språkbadseleverna är pratsamma och gärna använder svenska språket. (Björklund, Buss, Lauren & Mård 1998.)

2.2.2 Tidigare forskning om attityder hos språkbadselever

I detta kapitel presenterar jag först resultaten av tre avhandlingar pro gradu och sedan tre kanadensiska undersökningar om tidigare språkbadselever.

Marjo Ladvelin (1998) har undersökt högstadieelevers attityder mot svenska språket och sig själva som flerspråkiga individer. Populationen i hennes undersökning bestod av den första språkbadsklassen (N=19) i Vasa, som slutade i språkbadsprogrammet år 1997. Ladvelins undersökning om språkbadselevers attityd efter språkbadet är alltså banbrytare i Finland. Enligt resultaten har dessa språkbadselever positiva attityder mot språkbadet, svenska språket och sig själva. Eleverna visade vara nöjda med språkbadsprogrammet och med den tillägnade språkkunnigheten och de upplever att språkbad har varit enbart till nytta. (Ladvelin 1998.)

Anitta Westergård (1996) har jämfört attityden hos språkbads elever (N=20) i årskurs 6 och 7 (N=19), med elever i samma ålder som har deltagit i det traditionella modersmålsbaserade utbildningsprogrammet (N=9 i årskurs 6 och N=15 i årskurs 7). Westergård undersökte elevernas åsikter om svenska språket. Resultaten visade att språkbads eleverna tyckte mera om språkbad än elever i det traditionella modersmålsbaserade utbildningsprogrammet om svenska studier. Eleverna som deltog i språkbad upplever sig vara likadana som finlandssvenskar medan eleverna i det traditionella modersmålsbaserade utbildningsprogrammet ansåg att det finns vissa skillnader mellan dem och finlandssvenskar. (Westergård 1996.)

Laura Huhtala (2008) kartlägger i sin avhandling pro gradu språkbads elever (N=171) upplevelser och framtidsplaner. Hon har analyserat hur språkbads elever i årskurs 9 uppfattar framtiden. Resultaten visade att språkbads elevernas framtidsplaner är ganska oklara. Det beror på att unga människor ofta är enbart säkra på sin utbildning efter grundskolan. Bland språkbads eleverna var orienteringen mot gymnasium högre jämfört med medelnivån i Finland. På basis av resultaten noterar forskaren också att språkbads eleverna har fått goda utgångspunkter med tanke på framtida planer och att språkbads eleverna ser språkbad som en bra investering. Språkbads eleverna värdesätter högt de olika delfaktorerna i språkbadet, men det finns några faktorer som ännu borde utvecklas. Enligt språkbads eleverna är dessa delfaktorer grammatik och kvalificerade lärare. I högstadiet borde det vara mera lektioner i svenska, och en förbättrad integrering av språk och ämne. Språkbads eleverna ser sina framtidsutsikter som ljusa, mer ljusa än finländska ungdomar i allmänhet. (Huhtala 2008.)

Marjorie Bingham Wesche (1992) i Kanada har undersökt hur språkbads programmet har inverkat på tidigare språkbads elever liv och om det finns någon skillnad jämfört med elever som har deltagit i den traditionella modersmålsbaserade undervisningen. Forskaren ville också få svar på vilken attityd de tidigare språkbads eleverna har mot målspråkstalarna efter att språkbads programmet tog slut och hur ofta de använder målspråket. Studien visade

att i början av språkbadsprogrammet var språkbadseleverna entusiastiska över att kunna använda målspråket nu och i framtiden. Informanterna gav många olika orsaker till varför de tyckte att tillägnandet av målspråket var viktigt, t.ex. bättre arbets- och resemöjligheter. Också att bekanta sig med målspråkstalarnas kultur visade sig vara en viktig faktor för språkbadselever. Andraspråksanvändningen utanför klassrummet varierade mycket bland språkbadseleverna. En del visade sig vara ganska inaktiva med att använda andraspråket, medan andra svarade att de använder andraspråket och i olika situationer. (Wesche 1992.)

Efter språkbadet blev dessa språkbadselever kontaktade för en fortsatt undersökning om sina attityder och språkkunskaper. Största delen av de tidigare språkbadseleverna var redan i heltidsjobb eller höll på med slutarbeten vid universitet. Hälften av informanterna svarade att deras andraspråkkunskaper hade blivit sämre efter språkbadsprogrammets slut, 28 % svarade att språkkunskaperna hade blivit bättre eller mycket bättre. Även om informanterna i början av språkbadsprogrammet uppgav sig ha entusiastiska förväntningar ifråga om att lära känna målspråkstalarnas kultur, är denna förväntning svår att utvärdera. Med avseende på informanternas svar i början av språkbadsprogrammet kan man påstå att attityderna kommer att vara positivare mot målspråkstalarnas språk och kultur. Wesche (1992) ifrågasätter ändå om elever blir känsliga mot etniciteten enbart genom språkutveckling. Det behövs kanske också en utveckling ifråga om erfarenheter. Om så, vilka typer av positiva erfarenheter krävs? (Wesche 1992.)

Monique Bournot-Trites och Kenneth Reeder (2005) genomförde en longitudinell studie för att utvärdera språkbadselevers (N=57) språkliga medvetenhet. Med språklig medvetenhet avser forskarna språkbadselevers förmåga och färdighet att reflektera över sin språkanvändning och sina inlärnings- och undervisningsstrategier. Forskarna samlade materialet genom att följa upp elevernas reflektioner under tiden i grundskolan. Forskarna använde också ett frågeformulär varje år, under tiden språkbadseleverna var i årskurs 4 till årskurs 7. Forskarna fick värdefull information om att mycket kan läras genom att lyssna på elevernas röst. Elevernas erfarenheter av och perspektiv på språkbadet gav information om

hur inläringen kunde utvecklas i en mera effektiv riktning. Språkbads eleverna berättade också att, förutom deras egna positiva erfarenheter av språkbadet, skulle de välja språkbadsprogrammet för sina egna barn. Det betyder en hög grad av engagemang för språkbadsprogrammet bland de tidigare språkbads eleverna. (Bournot-Trites & Reeder 2005.)

I avsnitt 2.1.1 presenterade jag Katarina Chaos begrepp villighet att kommunicera (Willingness to Communicate WTC). Peter MacIntyre, Carolyn Burns och Alison Jessome (2011) undersökte språkbads elevers villighet att kommunicera med hjälp av denna modell. Informanterna i undersökningen var språkbads elever i årskurserna 7, 8 och 9 (N=100), som deltog i språkbadsprogrammet i franska. Språkbads eleverna skrev dagbok i 6 veckors tid. Meningen med dagboken var att eleverna skulle reflektera över att hitta på sex olika situationer där de var villiga att kommunicera på franska och vice versa, sex olika situationer där de inte var villiga att kommunicera på franska. Språkbads eleverna fick också svara på ett frågeformulär, som visade elevens lingvistiska bakgrund och hur ofta eleven använde franska.

Enligt elevers dagboksanteckningar kunde man inte hitta ett generellt samband där elever visade villighet att använda språken och där de inte visade villigheten. Det fanns konflikter i samma elevers dagboksanteckningar så att eleven var både villig och ovillig att använda andraspråket med familj, vänner, lärare och främmande. Av denna anledning beslöt MacIntyre m.fl (2011) att understryka de hårfina skillnaderna i dessa sammanhang. De hårfina särdragen i sammanhanget kan leda till att eleven använder andraspråket eller förblir tyst. Konflikter i elevernas psykologiska erfarenheter härstammar ur flera processer som sker samtidigt och ofta utan elevens explicita medvetenhet. Genom att granska fenomenet utifrån modellen WTC visade eleverna vikten av att känna sig själva för att nå en äkta kommunikation med specifika personer. Analyser av dagboksanteckningar visar tydliga exempel på sambandet mellan tillhörighet och motivation. Mer specifikt lärde forskarna med denna undersökning att tillägnandet och kommunikation i andraspråket

omfattar personliga, familjära och sociala konflikter. Språkbadsselever använder gärna andraspråket med lärarna, men inte om läraren uppfattas vara alltför kritisk eller fokuserar för mycket på att korrigera. Språkbadsselever använder också gärna andraspråket med kamrater, men inte om situationen ger en ovälkommen uppmärksamhet till deras status som ett språkbadsselev. Sammanfattningsvis kan de hårfina skillnaderna i en kommunikationssituation vara avgörande för villigheten att använda andraspråket. Det är viktigt att förstå de psykologiska processer som språkbadsselever går igenom och förstå hur dessa processer inverkar på andraspråksinläring och kommunikation. (MacIntyre, Burns & Jessome 2011.)

3 UNDERSÖKNINGENS SYFTE, MATERIAL OCH METOD

Som jag redan konstaterade i inledningskapitlet, finns det en hel del undersökningar om språkbad i svenska i Finland. Det som inte har undersökts så mycket är hur tidigare språkbadselever upplever svenska språket och vilka deras attityder mot den finlandssvenska kulturen är efter språkbadets slut. I detta kapitel presenterar jag hur denna undersökning har genomförts. Jag redogör för syftet med min avhandling samt berättar om mitt material och den metod jag använder för analysen.

3.1 Syfte

Jag ser språket som ett socialt fenomen och som ett kommunikationsmedel. I min avhandling pro gradu studerar jag hur de tidigare språkbadselever, som jag har valt att undersöka i min studie, använder svenska språket idag och vilken deras attityd mot svenska språket och språkbad är. Följaktligen kommer jag att använda termerna tidigare språkbadselever och senare i analysen informanter för den första språkbadsgruppen som startade i språkbadsprogrammet i en österbottnisk stad år 1991. Huvudvikten i min studie ligger i dagens situation och på vilket sätt de tidigare språkbadseleverna har upplevt språkbad som inverkande faktor. Jag vill också reda ut om de tidigare språkbadseleverna har placerat sig inom en internationell arbetsmiljö och om språkbad har inverkat på detta enligt deras egen åsikt.

Min studie är en kvalitativ och kvantitativ fallstudie av tidigare språkbadselevers användning av svenska i olika kommunikationssituationer i dag. Utgångspunkten för studien ligger främst i psyko- och sociolingvistik. Forskningsfrågorna är följande:

1. Vilka attityder har de tidigare språkbads eleverna till sin individuella språkanvändning av svenska och i vilka situationer syns de?
2. Har språkbadet inverkat på de tidigare språkbads elevernas framtidsplaner, har det varit till nytta?
3. Vilken attityd finns det mot språkbad och vad anses viktigt?

Jag antar att de tidigare språkbads eleverna inte använder svenska i vardagen om situationen inte kräver det. Antagandet grundar sig på mina egna erfarenheter av svenska språket utanför klassrummet. Då jag var i språkbad var klassrummet en trygg omgivning att använda svenska, medan utanför klassrummet var det naturligare att tala finska. Jag antar också att språkbadet har haft en positiv inverkan på fortsatta studier och i arbetslivet. Mina antaganden baserar sig här på Lambert och Tuckers (1972) studie om språkbads elevers attityder mot målspråkstalarna och deras kultur. Jag tror att attityden genast efter språkbadet var positiv eller neutral hos de tidigare språkbads eleverna. Även om de tidigare språkbads eleverna har gjort olika val gällande studier och arbetet efter språkbadsprogrammets slut, har attityderna till svenska språket och finlandssvensk kultur inte ändrat. Jag antar vidare att språkbad inte har haft en stor inverkan på de tidigare språkbads elevernas val av fortsatta studier eller arbete, men jag tror att det ändå har haft en sådan inverkan att det är lättare för dem att använda svenska och andra främmande språk i två- och flerspråkiga situationer. Språket kan undersökas ur många olika perspektiv.

3.2 Material

Undersökningsmaterialet är insamlat under våren 2015. Jag känner en av de tidigare språkbads eleverna i den första språkbadsklassen som startade i en Österbottnisk stad år 1991, och fick en lista på elever som gick i samma klass. En del av informanterna kontaktade jag per telefon och en del med hjälp av sociala medier, via Facebook. Jag sände enkäterna antingen per epost eller som en bilaga i Facebook. Var och en av de tidigare

språkbadsseleverna (totalt 18 stycken) blev kontaktad. Först meddelade jag de tidigare språkbadsseleverna om undersökningen och frågade samtidigt om de var intresserade av att svara på enkäten. Efter att jag fick svaren sände jag enkäten. I de följande avsnitten berättar jag mera om enkäten och informanternas bakgrund.

3.2.1 Enkät

Materialet består av enkätsvar av den första språkbadsklassen i en österbottnisk stad. Enkäten består av 4 olika delar, och innehåller sammanlagt 38 frågor samt en tilläggsfråga. Frågorna är uppställda i kronologisk ordning och tanken är att först leda informanterna till att erinra sig tiden i språkbad och tiden genast efter det. I enkäten använder jag tre olika måttskalor (se avsnitt 3.3). För frågor med Likertskala har jag presenterat ett påstående och därefter gett olika svarsmöjligheter enligt skalan 1–5. 1 betyder att påståendet inte har någon vikt, medan nummer 5 betyder att påståendet har stor vikt enligt informanten. Öppna frågor ger inga färdiga svarsalternativ, utan informanten får själv forma svaret. Öppna frågor ger användbara och överraskande åsikter.

I del 1 utreder jag informanternas bakgrund med 6 olika frågor samt en tilläggsfråga. Del 1 består av frågor gällande informanternas tidigare studier och hur många år de har gått i språkbadsprogrammet. Tilläggsfrågan i slutet av del 1 är en extra fråga och meningen är att informanten själv får tillägga om det finns någonting viktigt som kunde inverka på dagens situation. Del 2 i enkäten består av 3 frågor som berör tiden genast efter språkbadet. I del 2 vill jag undersöka informanternas färdigheter i svenska språket på basis av egen åsikt samt deras upplevelser efter språkbadsprogrammet. Del 3 består sammanlagt av 12 frågor. Frågorna handlar om dagens situation med tanke på hur de tidigare språkbadsseleverna upplever språkbadsprogrammet idag. Del 4 består av sammanlagt 17 frågor och behandlar dagens situation med tanke på språkkunnighet på arbetsplatser och krav på svenska språket. Frågorna tangerar informanternas nuvarande arbete och hur svenska språket syns i dagliga

händelser. Analysen i min undersökning följer samma struktur som strukturen i enkäten. Jag har delat analysen i fyra olika delar såsom i enkäten.

3.2.2 Bakgrundsfaktorer om informanterna

Populationen för min undersökning omfattar sammanlagt 18 tidigare språkbads elever, 12 pojkar och 6 flickor, som utgjorde den första språkbadsklassen i en österbottnisk stad. I min avhandling pro gradu nämner jag inte stadens namn på begäran av de tidigare språkbads eleverna. De tidigare språkbads eleverna startade i ett språkbadsdaghem år 1991 och fortsatte året efter till en språkbadsklass i skola. Enligt enkätsvaren har denna språkbadsklass följt språkbadsprogrammet från språkbadsdaghemmet till årskurs 9. Språkbadsprogrammet, som klassen följde, är ett tidigt fullständigt språkbad (se avsnitt 2.2). Eftersom mitt undersökningsmaterial består av enkätsvar från endast en språkbadsklass, betyder det att jag strävar efter att få svar av varen informant för att kunna få en tillräcklig bild av svenska språkets närvaro i deras nuvarande liv.

3.3 Metod

Min undersökning innehåller såväl kvantitativa som kvalitativa drag och är en empirisk undersökning. En empirisk undersökning bygger på konkret och insamlat undersökningsmaterial, som fungerar som utgångspunkt för forskningen (Kalaja, Alanen & Dufva 2011). Min undersökning är induktiv, eftersom den är explorativ och empiridriven. Jag försöker hitta ett generellt samband mellan attityderna och behovet av svenska språket hos tidigare språkbads elever idag med hjälp av enkätsvar.

Min undersökning kan definieras som en kvalitativ attitydstudie. En undersökning av denna art är en metodologisk undersökning, som bygger såväl på teori som konkreta förhandlingar. På grund av den metodologiska infallsvinkeln strävar jag efter att analysera

och tolka hur informanterna förhåller sig mot påståendena om språkbadets inverkan på deras liv idag. För en metodologisk infallsvinkel är det typiskt att analysera och tolka argument med hjälp av kommunikativ interaktion. (Vesala & Rantanen 2007.)

Som metod för materialinsamlingen använder jag en enkät. Undersökningen bygger på enkätsvar av tidigare språkbadselever. Enkät är ett mångsidig arbetsredskap, som kan användas i både kvantitativa och kvalitativa undersökningar. Meningen med enkäten är att samla in information och kartlägga en mindre bekant upplevelse. (Alanen 2011.) Med en mindre bekant upplevelse avser jag de tidigare språkbadselevernans upplevelser av svenska språket idag.

Enkäten är delad i fyra delar (se bilaga 1–4). De tre första delarna innehåller mest flervälsfrågor om informanternas bakgrund och på vilket sätt de upplevde tiden i språkbad samt svenska språket. Del fyra innehåller mest öppna frågor om dagens situation och om hur de tidigare språkbadseleverna upplever och behöver svenska språket idag. Analysen baserar sig på jämförelse av informanternas enkätsvar. Jag analyserar kvantitativt del ett, del två och delvis del tre i enkäten. Delvis del tre och del fyra analyserar jag kvalitativt. Den kvantitativa delen är upplagd som en typisk survey, eftersom informanterna svarar på bakgrundsfrågorna med antingen en siffra eller genom att kryssa för det påstående, som bäst beskriver deras upplevelser. En survey ger svar på den grad av sympati eller antipati som informanterna har gentemot olika påståenden (Tjora 2012:20).

I enkäten använder jag tre olika typer av frågor. Den första typen av frågor utgör frågor med färdiga svarsalternativ. Detta betyder att jag har gett olika svarsmöjligheter på basis av min förförståelse om hur informanterna kommer att svara. Till exempel då jag frågar vilken skolbakgrund informanten har, har jag räknat upp de möjliga utbildningsnivåer som finns. Frågor som har formulerats med hjälp av färdiga svarsalternativ har varit lämpliga med avseende på resultaten. Det finns också bara en svarsmöjlighet i dessa frågor, vilket underlättar analysering och tolkning. (Valli 2001.) Den andra typen av fråga är öppna frågor. Jag har kategoriserat frågorna enligt vilken typ av svar jag förväntar mig att få (jfr

Valli 2001.) Jag granskar de öppna frågorna kvalitativt. Med hjälp av öppna frågor förväntar jag mig att få en mer fördjupad bild av språkanvändningen i informanternas liv idag, eftersom informanterna får mera fritt formulera svaren. Jag förväntar mig också att få ett mera specifikt svar om informantens åsikt. Den tredje typen av frågor är Likert-skala. I Likert-skalan har jag samlat påståenden som handlar om upplevelser (jfr Valli 2001.) Jag använder en Likert skala med fem steg: mycket viktigt, viktigt, någorlunda viktigt, lite viktigt och inte alls viktigt. Likert-skalan med fem steg är ett traditionellt sätt att mäta attityd och upplevelser. Meningen är att de enskilda frågorna i skalan bildar mätapparaten och agerar som en deluppgift inom apparaten. En enda deluppgift ger inte så viktig information, utan helheten av alla deluppgifterna (jfr Metsämuuronen 2000.) Enligt Tjora (2012) är kvalitativ forskning bunden till tolkningar av informanternas upplevelser och vilka konsekvenser de har. Jag kommer ännu att återkomma till reliabilitet och validitet i sista kapitlet, där jag diskuterar resultaten och undersökningens generaliserbarhet (se kapitel 7.1). I min analys använder jag en tolkande infallsvinkel med hjälp av kvalitativ analys och egna slutledningar.

En generaliserbar undersökning skall innehålla en viss mängd informanter. I denna undersökning utgör de väsentliga informanterna de som har gått språkbad i samma klass. Varje informant har alltså samma utgångspunkt. I Finland finns det också andra personer, som har samma utgångspunkter, det vill säga har gått igenom det tidiga språkbadsprogrammet och min undersökning är reliabel med tanke på generaliseringen. Populationen består av de tidigare språkbads elever, som började i samma klass år 1991. En faktor som stör generaliseringen kan vara det faktum att vi inte kan få veta populationens bakgrundshistoria, dess kunnighet i växelverkan i klassrummet och olika studier hos varje individ.

4 UPPLEVELSERNA GENAST EFTER SPRÅKBAD

I detta kapitel analyserar jag enkätsvaren för del ett och del två. Analysen börjar med bakgrundsfaktorer om de tidigare språkbads elevernas utbildning. Med hjälp av dessa svar får jag en bild av utgångspunkterna samtidigt som den ger en fingervisning om hur man kan analysera de öppna frågorna i del fyra. Efter det analyserar jag de tidigare språkbads elevernas upplevelser av svenska språket idag och deras behov av svenska språket i arbetsliv och i vardag i kapitel 5.

Tabell 1. Undersökningens material

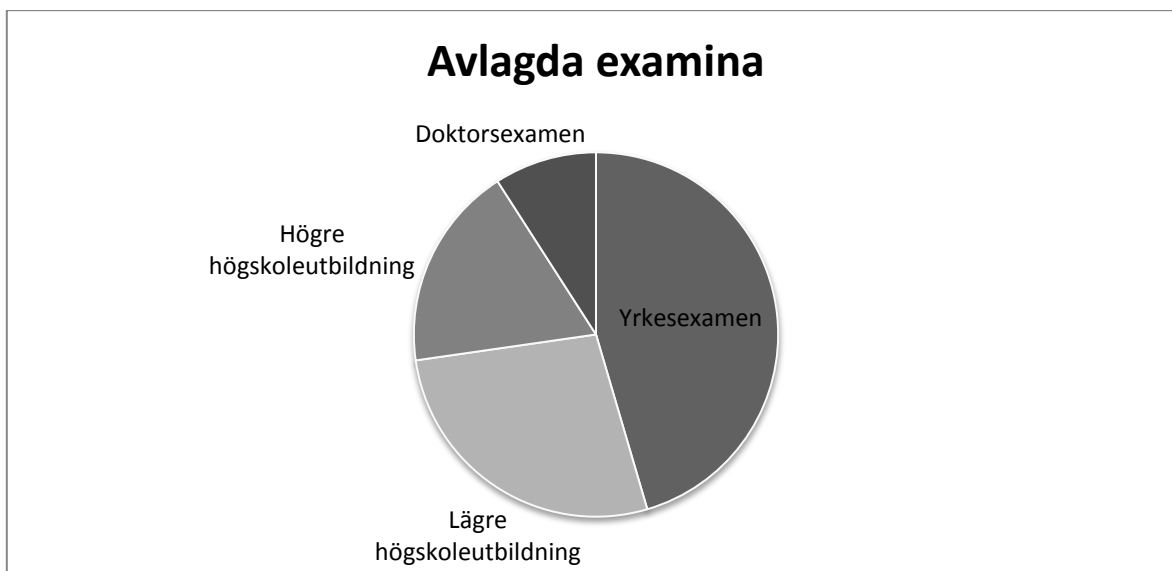
Antal tidigare språkbads elever och skickade enkäter	
Antal informanter och kontaktade personer	18
Antal skickade enkäter	15
Antal returnerade enkätsvar	12

Tabell 1 visar antalet skickade och returnerade enkätsvar. Det finns sammanlagt 18 elever som började i språkbadsprogrammet år 1991. Dessa elever består av populationen i min undersökning och är alltså informanter. Jag kontaktade varje informant, och nådde 15 av dem. De informanter som jag nådde svarade alla jakande på min förfrågan om att delta i undersökningen. Jag skickade enkäten till 15 informanter, men endast 12 returnerade enkäten med svar. Analysen består således av 12 enkätsvar av 18, alltså 66,7 % av hela populationen.

4.1 Informanternas utbildning

I den första delen av enkäten analyserar jag de tidigare språkbadslevernars utbildningsmässiga bakgrund. Alla informanter svarade att de hade deltagit i språkbad i daghemmet, i lågstadiet i årskurs 1–6 och i högstadiet i årskurs 7–9. Informanterna har alltså deltagit i det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet, som enligt Laurén (1999) är den mest effektiva språkbadsmodellen och som har gett mest framgångsrika resultat. Informanterna har deltagit i gymnasieutbildning efter språkbadsprogrammet. Språkbadsprogrammet fortsätter inte mera i gymnasiet, utan efter det blir utbildningsspråket finska vid finskspråkiga gymnasier.

Figur 1 visar utbildningsformer som de tidigare språkbadsleverna har deltagit i efter språkbadsprogrammet och gymnasieutbildningen. Figuren visar den högsta utbildningsformen som informanterna har avlagt. En av informanterna besvarade inte frågan och kan betyda att informanten inte har fortsatt till andra skolor efter gymnasiet och då beslutit att inte svara på frågan.

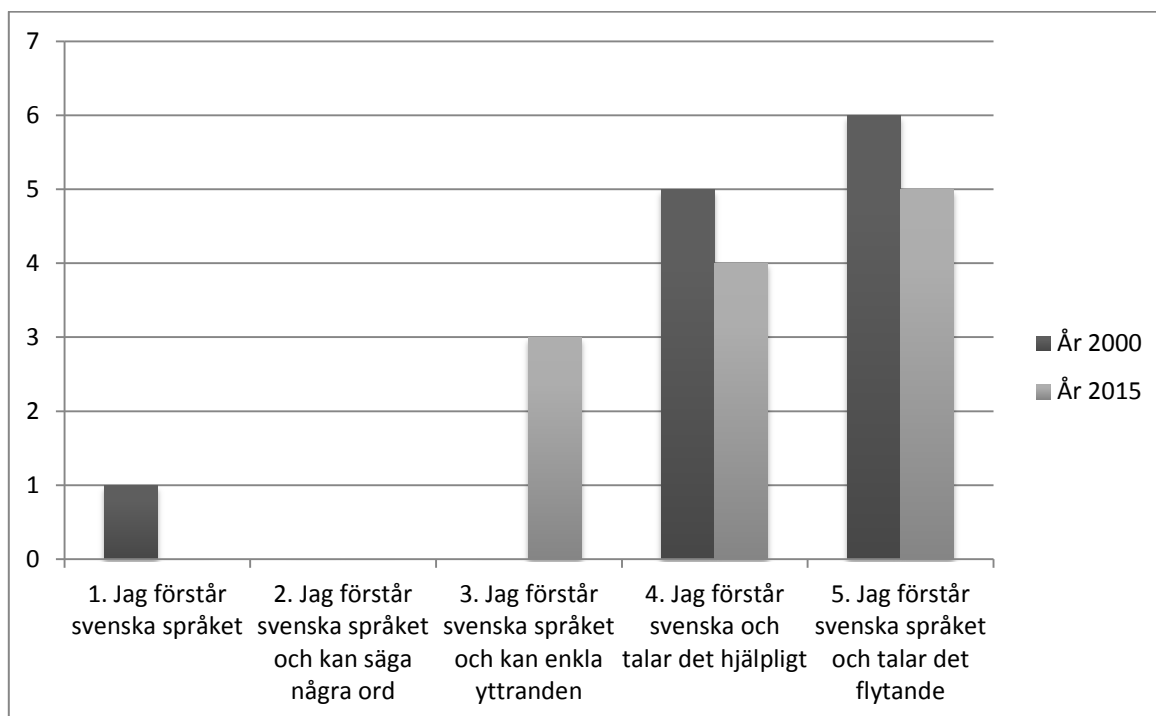
Figur 1. Avlagda examina (N=11)

Enligt figur 1 har största delen av informanterna avlagt yrkesexamen. Tre av informanterna har avlagt lägre högskoleutbildning och två av informanterna har avlagt den högre högskoleutbildningen. En av informanterna har avlagt doktorsexamen.

Nästa fråga i enkäten handlade om informanternas utbildningsområde och huvudämnen. Jag frågade också när informanten hade utexaminerats, eller om informanten ännu studerade. 11 av informanterna hade redan utexaminerats medan en av informanterna ännu hade studier kvar. De informanter som redan hade utexaminerats, hade gjort det under åren 2007–2014. Genom att granska huvudämnena och utbildningsområdena kunde jag se att varje informant valt olika branscher såsom fastighetsbranschen, industribranschen, arbete i daghem, serviceyrke och forskningsarbete.

4.2 Informanternas upplevelser och attityd genast efter språkbad

I detta avsnitt analyserar jag tiden genast efter språkbad. Syftet är att utreda språkfärdighet och upplevelser av svenska språket. Diagram 1 visar hurdan informanterna upplevde målspråket genast efter språkbadet jämfört med dagens upplevelser. Informanterna deltog i ett språkbadsprogram i svenska språket, och målspråket är följaktligen svenska. De med mörkgrått markerade staplarna ger information om informanternas upplevelser genast efter språkbad. Eftersom varje informant deltog i det tidiga fullständiga språkbadet, som började år 1991, har jag utgått från att informanterna slutade i språkbadsprogrammet efter årskurs 9, alltså kring år 2000. De ljusgrått markerade staplarna visar informanternas upplevelser om sina färdigheter i svenska idag. Enkätsvaren är insamlade år 2015, alltså visar de med ljusgrått markerade staplarna upplevelserna 15 år efter språkbadsprogrammets slut.

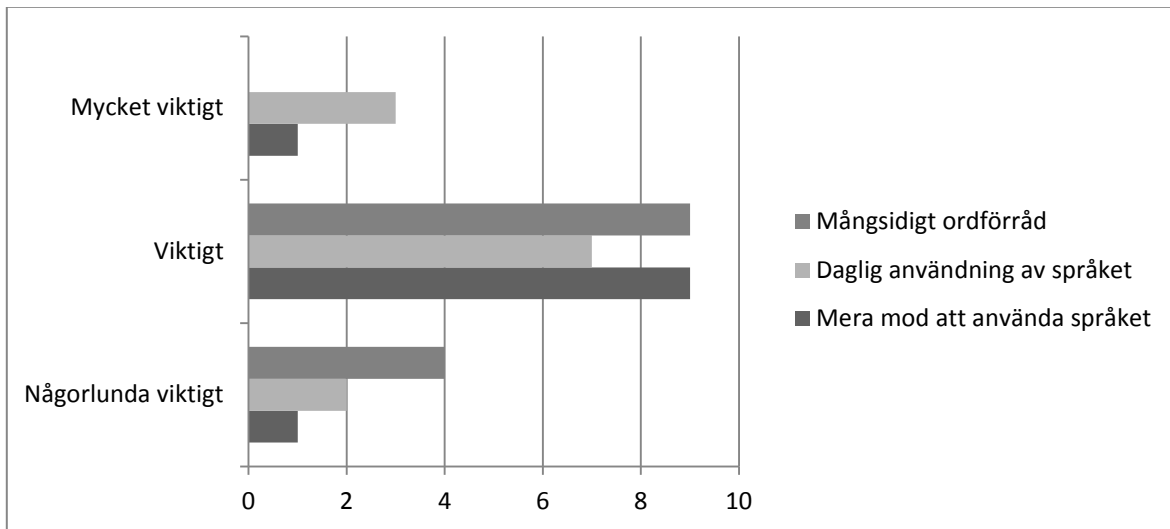

Figur 2. Informanternas upplevelser av sina språkfärdigheter i svenska år 2000 och 2015 (N=12)

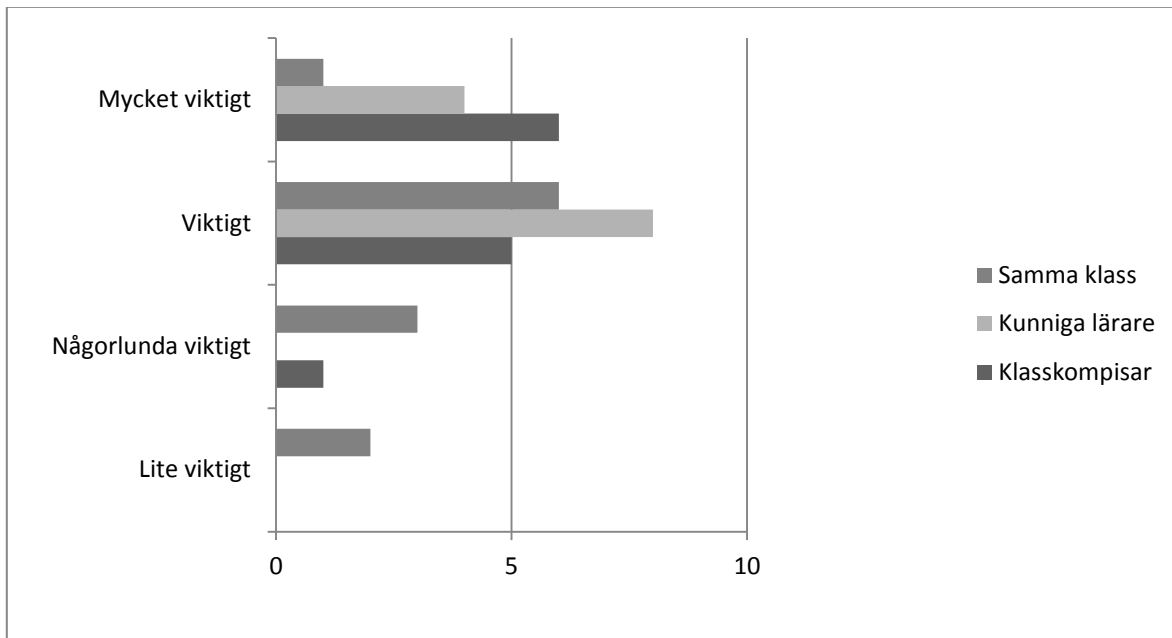
Enligt figur 2 kan vi dra en generell slutsats av att den upplevda färdigheten i svenska har minskat en del genom åren. År 2000 menade informanterna att de förstod svenska språket och talade det hjälpligt (n=5) eller förstod svenska språket och talade det flytande (n=6). Endast en informant svarade att hon endast förstod svenska språket, men inte själv kan producera tal. År 2015 svarade fem av informanterna att de kan förstå svenska språket och talar det flytande. Fyra av informanterna svarade att de kan förstå svenska språket och talar det hjälpligt, och tre av informanterna svarade att de kan förstå svenska språket och kan enkla yttranden. Det kan konstateras att största delen av informanterna har antingen hållits på samma nivå, eller så har nivån minskat ett eller två steg. För den som år 2000 svarade att hon kan endast förstå svenska språket, har färdigheterna i svenska ökat åtminstone två nivåer högre.

Jag bad även informanterna att svara enligt en Likert-skala om vilka upplevelser de hade av språkbadet genast efter att programmet tog slut. Likert-skalan består av fem steg: inte alls viktigt, lite viktigt, någorlunda viktigt, viktigt och mycket viktigt. Genom att granska resultaten får jag svar på frågan om vad som gjorde språkbadsprogrammet viktigt enligt de tidigare språkbadslevernans uppfattning.

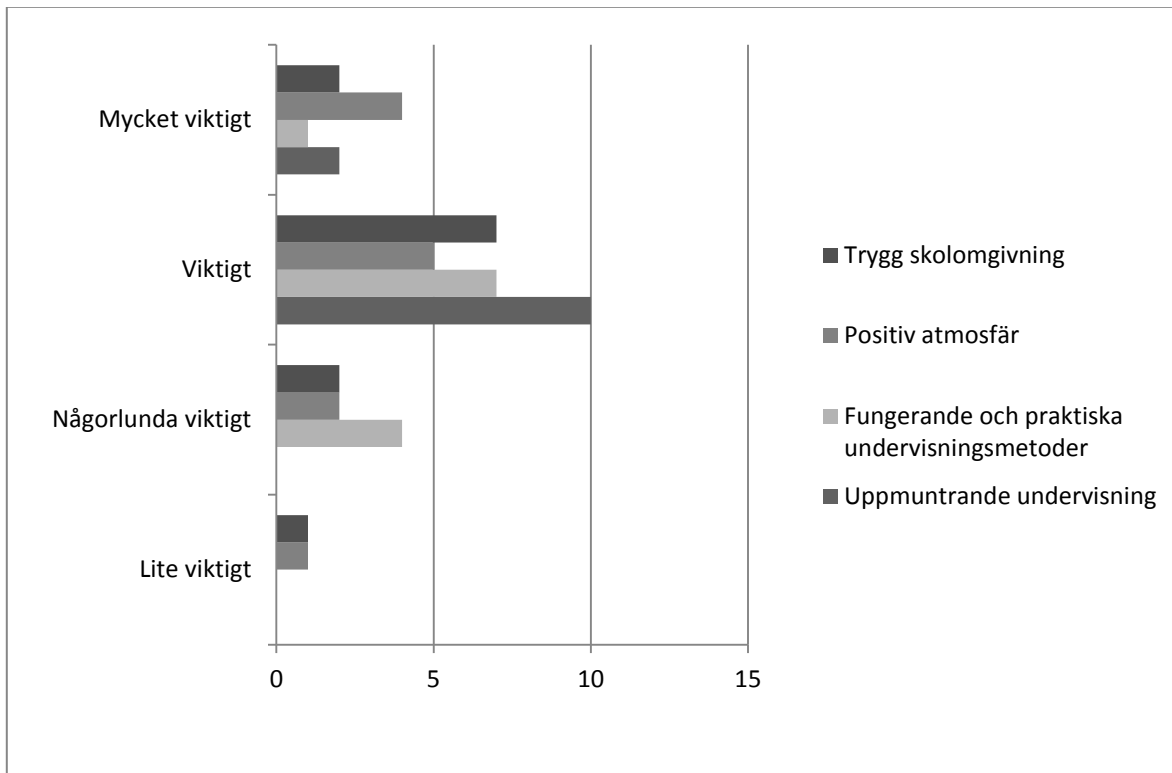
Jag har kategoriserat påståendena i tre kategorier. I den första kategorin behandlas deluppgifterna som berör språkfärdighet. Till denna kategori hör påståendena *'Mera mod att använda andra språk'*, *'Daglig användning av språket'*, *'Uppmuntrande undervisning'* och *'Mångsidigt ordförråd'*. Resultaten presenteras i diagram 1. Till den andra kategorin hör påståendena, som behandlar umgänget, alltså andra elever och läraren. Till kategorin hör påståendena *'Samma klass'*, *'Klasskompisar'* och *'Kunniga lärare'*. Resultaten för denna kategori finns i diagram 2. I den tredje kategorin finns påståendena som rör undervisningen och hur informanterna har upplevt språkbadsprogrammet. Till kategorin hör påståendena *'Positiv atmosfär'*, *'Fungerande och praktiska undervisningsmetoder'*, och *'Trygg skolomgivning'*. Resultaten för denna kategori är presenterade i diagram 3. Sådana nivåer som ingen av informanterna svarade på har jag beslutit att utesluta. Jag har alltså inte alls fått användning av alternativet "inte alls viktigt" och på grund av det har jag uteslutit denna nivå.

Diagram 1. Informanternas upplevelser av språkanvändning genast efter språkbad (N=12)

Redan genom en snabb blick på diagram 1 kan man se att största delen av informanterna tycker att språkliga upplevelser har varit viktiga. Ingen av informanterna svarade under nivån någorlunda viktigt. Nio informanter upplever ett mångsidigt ordförråd som viktigt. Fyra av 12 informanter tycker att ett mångsidigt ordförråd är någorlunda viktigt, medan ingen av informanterna tycker att påståendet är mycket viktigt. Mera understöd fick påståendena om modet att använda andraspråket och daglig användning av det. Meningen med språkbad är att skapa en trygg omgivning att använda andraspråket utan att bli dömd för språkfel. Förstås är grammatiken en viktig del av att kunna ett språk, men inte den främsta faktorn inom ideologin för språkbad. Genom dessa resultat kan jag notera att informanterna inte upplever ordförrådet så viktigt jämfört med språkproduktionen.

Diagram 2. Informanternas upplevelser av undervisningen genast efter språkbåd (N=12)

Enligt diagram 2 är klasskompisar en mycket viktig nämnare för informanterna. Endast en av informanterna tycker att klasskompisarna inte spelade så viktig roll i upplevelser av språkbadet. Sammanlagt 11 av informanterna svarade att klasskompisarna hade en viktig eller mycket viktig roll i språkbadsprogrammet. De tidigare språkbadseleverna gick dessutom i samma klass från daghemmet till grundskolans nionde klass. Att ha samma klass kan inverka på tryggheten och modet att prata mera samt att våga använda andraspråket. Sammanlagt sju informanter av 12 svarade att samma klass genom åren hade en viktig eller en mycket viktig roll i upplevelserna av språkbadet. Endast fem av informanterna tycker att samma klass genom åren inte har haft så stor betydelse. Läraren har haft en mycket stor betydelse för upplevelserna eftersom varje informant påstod att påståendet var viktigt eller mycket viktigt. Lärarens motiverande och inspirerande attityd mot eleverna har därmed en stor inverkan på elevernas attityd för tillägnandet av ett nytt språk.

Diagram 3. Informanternas upplevelser av språkbadsprogrammet (N=12)

Resultaten i diagram 3 visar tydligt att uppmuntrande undervisning har haft en mycket stor inverkan på informanternas upplevelser av språkbad. I detta påstående betonas också lärarens roll för människouppfattningen och därigenom verksamhetsuppfattningen. Elva av 12 informanter svarade att den vänliga atmosfären i språkbadsprogrammet var viktig eller mycket viktig. En av informanterna svarade att vänlig atmosfär i språkbadsprogrammet var någorlunda viktig. Atmosfären i klassrummet påverkar likaväl läraren såsom klasskompisarna.

Svaren var mest spridda för påståenden om positiv atmosfär och trygg skolomgivning. Nio av 12 informanter svarade att trygg skolomgivning och den positiva atmosfären hade en viktig eller mycket viktig roll i upplevelser av språkbadet. Tre av 12 informanter svarade att dessa påståenden var någorlunda eller lite viktiga.

Åtta av 12 informanter tycker att fungerande och praktiska undervisningsmetoder har varit en viktig eller mycket viktig faktor för upplevelser av språkbadet, fyra av 12 informanter tycker att påståendet var någorlunda viktigt med avseende på upplevelser.

4.3 Sammanfattning

Jag lyckades få svar av 12 stycken av de tidigare språkbads eleverna av sammanlagt 18. Det betyder 66,7% av hela populationen. Alla informanter har deltagit i det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet. Det betyder att informanterna har gått i språkbadsklass från daghemmet till nionde klassen i grundskolan. Detta ger den bästa utgångspunkten för att tillägna sig målspråket (Laurén 1999). Varje informant har gått vidare till gymnasiet, och 11 av 12 informanter har fortsatt till andra utbildningsanstalter efter det. Största delen av informanterna hade avlagt studierna mellan åren 2007–2014, medan en informant ännu hade studier kvar.

Syftet med detta kapitel var att utreda språkfärdighet och upplevelser av svenska språket genast efter då språkbadet tog slut. I det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet följer eleverna programmet tills nionde klass. Figur 2 visade hur upplevelserna av språk har ändrats från 2000 till 2015. De första resultaten ger informanternas upplevelse år 2000, då språkbadsprogrammet slutade för de tidigare språkbads eleverna. De andra resultaten visar upplevelsen av språk år 2015, alltså 15 år efter att språkbadsprogrammet tagit slut. Resultaten visar att upplevelserna av språk i allmänhet har minskat, medan för en av informanterna har upplevelsen av språket stigit ordentligt.

De viktigaste upplevelserna hör samman med uppmuntrande undervisning och kunniga lärare. Varje informant (12/12) tyckte att dessa påståenden var viktiga eller mycket viktiga med avseende på deras upplevelser av språkbadsprogrammet som helhet. Uppmuntrande undervisning och kunniga lärare har mycket att göra med varandra, eftersom lärarens

attityd mot elever spelar en stor roll i hur eleverna upplever undervisningen. Läraren har en viktig roll i att skapa en trygg och inspirerande atmosfär i klassrummet, som reflekteras i elevens mod att komma fram.

Ett annat viktigt påstående var klasskompisar. Elva av 12 informanter svarade att detta påstående var viktigt eller mycket viktigt. Svaren var mest spridda för påståenden om positiv atmosfär och trygg skolomgivning. Spridningen har ändå en positiv aspekt, eftersom nio av 12 informanter svarade att dessa påståenden har en viktig eller en mycket viktig roll, medan endast tre av 12 informanter svarade att upplevelserna är någorlunda eller lite viktiga.

5 INFORMANTERNAS UPPLEVELSER OCH ATTITYD EFTER 15 ÅR

Hur upplever de tidigare språkbads eleverna nyttan med språkbad idag? Hur syns svenska språket i deras vardag och vilka upplevelser har de av svenska språket och språkbadsprogrammet? I detta kapitel kommer jag att koncentrera mig på dessa frågor genom att granska de tidigare språkbads elevernas svar.

5.1 Tankar om språkbadet som ett utbildningsprogram

Tabell 2 nedan visar informanternas upplevelser av språkbadet som ett utbildningsprogram. Jag vill understryka att eftersom deltagarna inte har erfarenheter av deltagande i det traditionella modersmålsbaserade utbildningsprogrammet, kan det inte jämföras med det. Frågan är endast riktgivande om hur informanterna upplever att språkbadet har fungerat som utbildningsprogram. Jag lämnade bort påståendena *Ganska svaga* och *Mycket svaga* från tabell 2 eftersom ingen av informanterna valde dessa alternativ.

Tabell 2. Informanternas upplevelser av språkbadet som ett utbildningsprogram (N=11)

Upplevelser av språkbadet som ett utbildningsprogram	
Mycket goda	2
Ganska goda	5
Inte för eller emot	4
Sammanlagd	11

Enligt resultaten i tabell 2 anser hälften av informanterna att de har fått mycket goda eller ganska goda utgångspunkter. Den andra hälften tycker att språkbadsprogrammet inte har

haft någon inverkan. Ingen av informanterna ansåg sig ha fått negativa utgångspunkter genom språkbadsprogrammet. Upplevelser kan i denna fråga naturligtvis betyda mycket olika hos de enskilda informanterna. Upplevelser är ett individuellt begrepp som innefattar olika faktorer, såsom attityd, personlighet och motivation. Meningen med frågan var bara att få en helhetsbild av upplevelsen av språkbad, inte en närmare bild av vilka faktorer som är avgörande.

Språkbadsprogrammet ger beredskap för tillägnande av ett andraspråk. Enligt Lambert och Tucker (1972) är det svårt att definiera när en människa blir tvåspråkig. Ändå kan det påstås att med hjälp av språkbadsprogrammet känner eleverna sig mer säkra att bemöta situationer där målspråket används. (Lambert & Tucker 1972.) Personer, som kan tala två eller flera språk, skiljer sig fundamentalt från de personer, som talar bara ett språk. De kognitiva processerna skiljer sig mycket mellan dessa personer. Relationen mellan modersmålet och andraspråket är ett kontinuum av integration, som ur två skilda språksystem siktar mot ett enda mentalt supersystem. (Rindler Scherve & Vetter 2012.) Som tabell 3 visar, är nästan hälften av de tidigare språkbads eleverna av den åsikten att språkbadsprogrammet inte har haft större inverkan på deras framtidsplaner. Jag lämnade bort påståendena *Inte för eller mot*, *Ganska olika* och *Mycket olika* från tabell 3 eftersom ingen av informanterna valde dessa alternativ.

Tabell 3. Informanternas upplevelser av framtidsplaner nu jämfört om de skulle ha gått i ett traditionellt modersmålsbaserat undervisningsprogram (N=11)

Upplevelser av framtidsplaner nu jämfört om de skulle ha gått i ett traditionellt modersmålsbaserat undervisningsprogram	
Mycket likadana	5
Ganska likadana	6
Sammanlagd	11

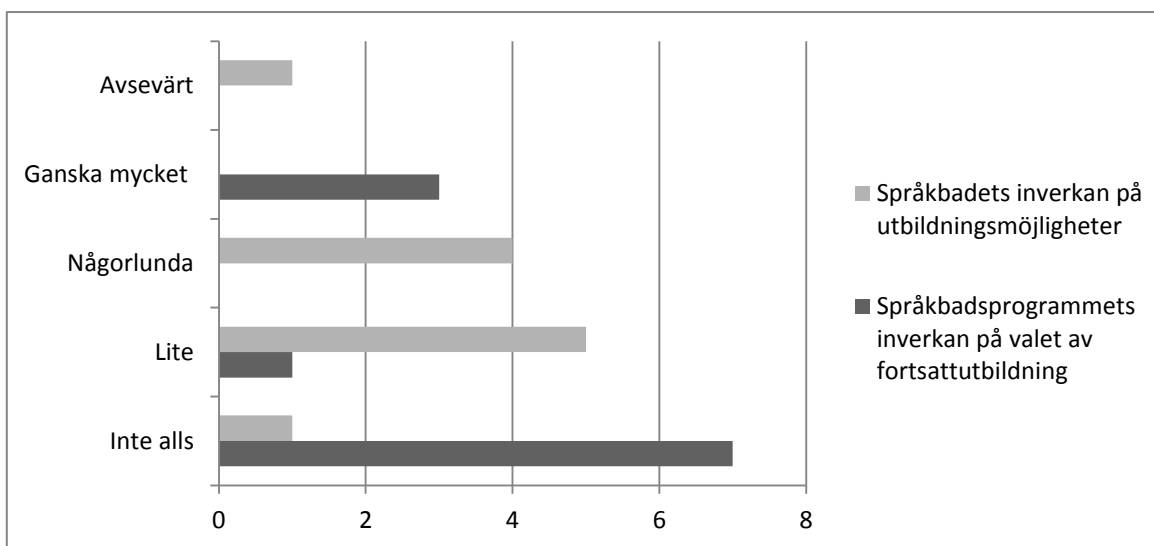
Av informanterna tycker fem informanter av 12 att deras framtid skulle ha sett mycket likadan ut, även om de skulle ha deltagit i det traditionella modersmålsbaserade undervisningsprogrammet. Sex av 12 informanter svarar att deras framtidsplaner skulle ha sett ganska likadana ut. Jag noterar alltså att för nästan hälften av de tidigare språkbads eleverna har språkbadsprogrammet inverkat bara litet på framtidsplanerna. För den andra hälften har språkbadsprogrammet inte haft någon inverkan, utan deras framtidsval har formats av andra faktorer. Det sägs inget om huruvida språkbadsprogrammet har gett en positiv eller negativ stöttning, men om vi reflekterar dessa svar i ljuset av tabell 2, kan man påstå att inverkan ändå inte har varit negativ.

Språket som tillägnas i språkbadet kan vara tillräckligt för att kunna söka till svenskspråkiga skolor och högskolor i Finland. Vanligtvis krävs det att man deltar och får godkänt vitsord i ett språkprov, men utgångspunkten för en tidigare språkbads elev kan vara till nytta jämfört med en elev som har deltagit i det traditionella modersmålsbaserade undervisningsprogrammet.

Diagram 4 visar språkbadets inverkan på fortsatta studier. Med mörkgrå markerad stolpe visar språkbadsprogrammets inverkan på valet av fortsatt utbildning. Med denna fråga vill jag utreda, om språkbadsprogrammet enligt de tidigare språkbads elevernas upplevelse har gett mera möjligheter och öppnat mera dörrar till att få den studieplats som de har velat ha.

Med ljusgrå markerad stolpe visar om språkbadsprogrammet har inverkat på valet av fortsattutbildning. Denna fråga ger svar på om informanterna upplever att språkbadsprogrammet har varit en faktor som hjälpte dem att komma in på den utbildning, som de ville ha.

Diagram 4. Språkbadets inverkan på fortsatta studier (N=12)

Största delen av informanterna upplever att språkbad har lite eller något inverkat på utbildningsmöjligheterna. En informant har svarat att språkbadet har inverkat avsevärt på framtida utbildningsmöjligheter. Å andra sidan har en av informant svarat att språkbadet inte har haft någon inverkan.

5.2 Upplevelser av färdigheter efter språkbad

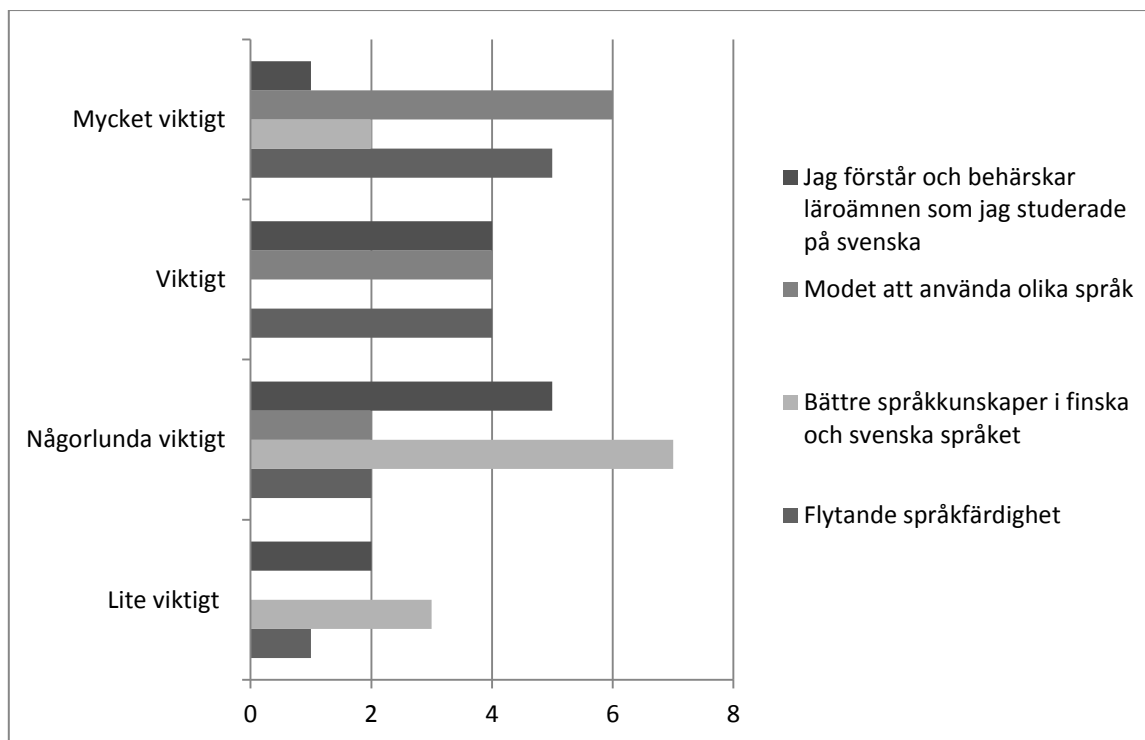
Har språkbadsprogrammet då haft inverkan på till vilken utbildningsanstalt informanterna har sökt? Största delen av informanterna (9/12) tycker att språkbadsprogrammet inte har

haft någon inverkan på fortsatta studier. En av informanterna tillade att hon har sökt endast till skolor där det inte har haft någon betydelse att vara språkkunnig i svenska. Tre av 12 informanter svarade att språkbadsprogrammet har inverkat ganska mycket på valet av fortsatt utbildning. En informant svarade att språkbadsprogrammet har inverkat något vid valet av fortsatt utbildning.

Jag ombad informanterna att svara enligt en Likert-skala vilka färdigheter de upplever att språkbadsprogrammet har gett gällande dagens språkfärdigheter. Jag har kategoriserat svaren i tre olika kategorier. Den första kategorin behandlar påståendena som berör språket och upplevelser av att använda svenska språket. Till denna kategori hör påståendena: *Flytande språkfärdighet, Bättre språkkunskaper i finska och svenska språket, Modet att använda olika språk, Jag förstår och behärskar läroämnena som jag studerade på svenska.* Resultaten finns presenterade i diagram 5. Till den andra kategorin hör påståendena *Bekanta mig med finlandssvensk kultur, Kännedom om de två språken, Ökad kommunikation med svensktalande människor.* Dessa påståenden berör attityden mot finlandssvensk kultur och användning av svenska och resultaten finns presenterade i diagram 6.

Den tredje kategorin behandlar påståendena om språkbadet och om dagens situation har lett till att informanterna önskar utveckla sin svenska vidare. Till kategorin hör påståendena *Lättare att fortsätta med svenska studier, Ökat intresse att lära sig (svenska) språket, Att bli tvåspråkig och tala det andra språket.* Resultaten finns presenterade i diagram 7. I den fjärde kategorin ombad jag informanterna att svara på följande påståenden: *Bättre arbets- och karriärmöjligheter, Lättare att resa, Nya möjligheter och utmaningar* med avseende på hur mycket informanterna upplever att språkbadet har haft inverkan på dessa aspekter. Resultaten finns presenterad i diagram 8.

Diagram 5. Informanternas färdigheter ifråga om användning av svenska och andra språk
(N=12)

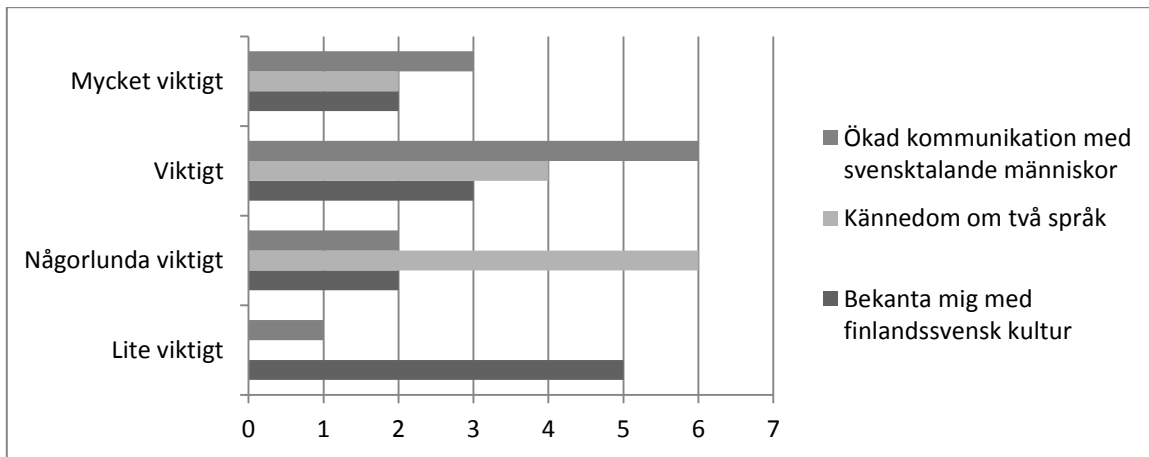

De viktigaste påståendena kan påstås vara modet att använda olika språk och flytande språkfärdighet. Tio av 12 informanter upplever att språkbadsprogrammet har gett modet att använda olika språk idag. Endast två av 12 informanter tycker att språkbadsprogrammet inte har påverkat deras mod att använda andra språk. Nio av 12 informanter svarar att språkbadsprogrammet har hjälpt till att få en flytande språkfärdighet i svenska och andra språk. Tre av 12 informanter upplever att språkbadsprogrammet har haft någorlunda eller liten inverkan på att kunna ha nått flytande språkfärdigheter.

Språkbadslever, som väljer det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet, har nästan ingen undervisning på sitt modersmål i daghemmet och i första klass. I första klass finns det bara ett par veckolektioner på finska. Andelen finskspråkiga lektioner växer genom åren. Det

betyder att största delen av skolämnena lärs ut på svenska. (Laurén 1997.) Största delen av informanterna upplever att språkbadsprogrammet har gett färdigheter att någorlunda behärska de läroämnena som studerades på svenska. Fem av informanterna svarar att språkbadsprogrammet har gett mycket bra eller bra färdigheter att behärska läroämnena. Färdigheter för bättre språkkunskaper i finska och svenska språket ses inte som så viktigt bland informanterna. Sju av 12 informanter svarade att de har fått någorlunda bra färdigheter i finska och svenska och tre av 12 informanter svarade att de har svaga färdigheter. Två av 12 informanter svarar dock att deras språkfärdigheter i finska och svenska är mycket bra.

Diagram 6. Informanternas attityd mot finlandssvensk kultur och användning av svenska (N=12)

Nio av 12 informanter svarar att språkbadet har gett färdigheter att använda svenska språket mera flytande med svensktalande människor. Tre av informanterna tycker att språkbadet inte har inverkat så mycket i kommunikation med svensktalande människor. Meningen med språkbadet är att integrera språket med samhället (Laurén 1999). Eftersom språkbadselever är vana att använda språkbadsspråket endast i klassrummet, kan det kännas svårt att börja använda svenska utanför klassrummet. Oftast kan det bli på det viset att eleverna inte

kommer att använda svenska språket utanför klassrummet. Genom att granska informanternas svar, kan jag konstatera att största delen har använt svenska utanför klassrummet.

Även om de flesta informanter upplever att språkbadet har gett färdigheter för att kommunicera mera flytande med svensktalande människor, upplever sju av 12 informanter inte att språkbad har gett färdigheter att bekanta sig med den finlandssvenska kulturen. Hälften av informanterna upplever kännedom om två språk någorlunda viktigt, medan den andra hälften upplever den vara viktig eller mycket viktig. För ett tvåspråkigt land är vårt samhälle utformat för två officiella språk. Den finlandssvenska kulturen är dock ett viktigt särdrag ur en nationell synvinkel (Saari 2006).

Diagram 7. Informanternas färdigheter att vidareutveckla svenska språket (N=12)

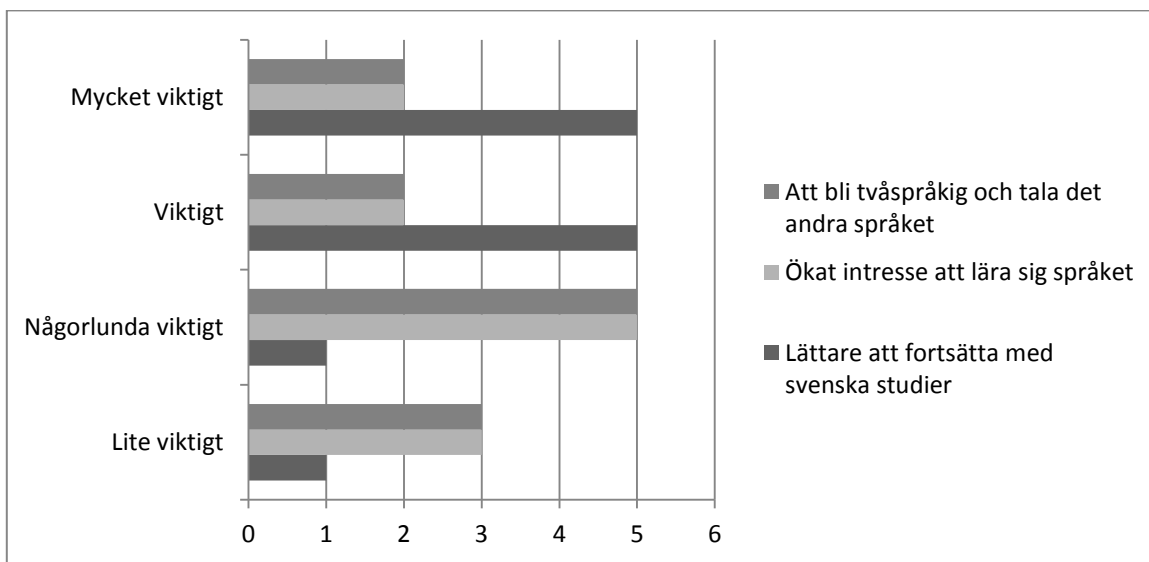

Diagram 7 visar hur informanterna upplever att språkbadet har gett färdigheter att vidareutveckla sin svenska språkfärdighet. Resultaten visar att tio av 12 informanter upplever att språkbad har gett mycket goda eller goda färdigheter att fortsätta sina svenska

studier. Två av informanterna svarar att språkbadet gav någorlunda eller svaga färdigheter. Det är obligatoriskt att studera svenska i finländska gymnasier och några kurser även i högskolor. Eftersom språkbadets mål är att utveckla en funktionell tvåspråkighet, och därigenom inte koncentrera sig särskilt mycket på grammatik, kan innehållet på lektionerna i svenska i fortsättningen vara mycket annorlunda. Om koncentrationen är enbart på grammatik, kan detta möjligtvis kännas problematiskt för en språkbadselev.

Åtta av de 12 informanterna upplever att språkbadet gav någorlunda eller svaga färdigheter i att bli tvåspråkig och tala andraspråket samt upplever ett ökat intresse att fortsätta med svenska studier. Endast fyra av informanterna tycker att språkbad gav bra eller mycket bra färdigheter enligt dessa påståenden. Genom att granska dessa resultat kan konstateras att för de flesta informanter har det varit ganska lätt att fortsätta med svenska efter språkbadet, men det har inte ökat intresset att utveckla svenska språket vidare.

Tre av 12 informanter svarade att de inte har fortsatt att studera svenska efter språkbad. Nio av 12 informanter fortsatte med studier. Några av informanterna valde att studera A-svenska i gymnasiet, en del avlade svenska kurser i högskola. En av informanterna utförde endast ett språkprov på universitetet och behövde som resultat av detta inte delta i svenskundervisningen. Informanterna kommenterade att det behövdes upprepning av grammatik eftersom färdigheterna som språkbadet gav inte var tillräckliga. En av informanterna hade under en svensk kurs i yrkeshögskolan märkt att andra elever hade svårigheter med att använda svenska språket och hade på det viset förstått nyttan med språkbadet.

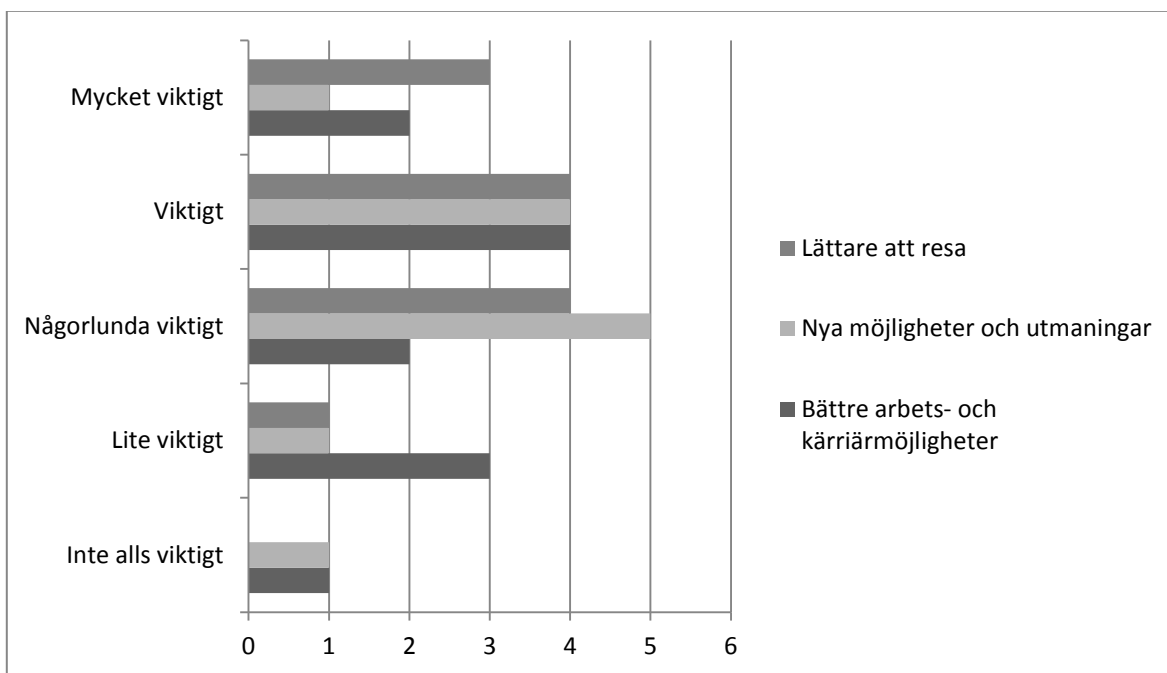
Diagram 8. Möjligheter som svenska språket ger idag (N=12)

Diagram 8 visar att språkbildning har gett bra färdigheter att resa. En viktig princip för språkbildningen är att integrera språket med samhället, och därför kan det kännas lättare att resa i Sverige och varför inte också på de svenskspråkiga orterna i Finland. Språket som tillägnas i språkbildningen ger också goda utgångspunkter att lära sig andra språk samt inverkar på attityden till andra kulturer. Sju av 12 informanter tycker att språkbildningen har gett goda eller mycket goda färdigheter att resa, medan fem av 12 informanter upplever att språkbildningen har gett någorlunda eller svaga färdigheter för det.

För fem av de 12 informanterna har språkbildningen öppnat nya möjligheter och utmaningar, och för sex av informanterna bättre arbets- och karriärmöjligheter. Fyra av 12 informanter upplever att språkbildning inte har inverkat på arbets- och karriärmöjligheter, och två av informanterna svarar att språkbildning inte har inverkat på nya möjligheter och utmaningar.

5.3 Användning av svenska språket idag

Tabell 4 visar att nästan hälften av informanterna svarade att de var mycket nöjda med deltagandet i språkbadsprogrammet. Sju av 12 informanter svarade att de var ganska nöjda. Dessa resultat visar positiva intryck av språkbadsprogrammet. Ingen av informanterna svarade att de var missnöjda eller neutrala. Alltså kan språkbadsseleverna anses vara mera positiva mot språkbadsprogrammet. Jag lämnade bort påståendena *Inte för eller mot*, *Ganska missnöjd* och *Missnöjd* från tabell 4 eftersom ingen av informanterna valde dessa alternativ.

Tabell 4. Förförnöjsamhet med språkbadsprogrammet (N=12)

Upplevelsen av förförnöjsamhet med språkbadsprogrammet	
Väldigt nöjd	5
Ganska nöjd	7
Sammanlagt	12

Sex av tolv informanter uppgav att de har medvetet upprätthållit språkfärdigheterna. Informanterna motiverade att de använder svenska hemma, i jobbet och med vännerna. Dessutom berättade dessa informanter att de strävar till att använda språket och njuter av det. Några av informanterna har bott, eller bor ännu i Sverige och det visar att deras språkanvändning har förbättrats också på grund av den dagliga användningen av språket och de passiva färdigheterna med hjälp av svenskspråkiga televisionskanaler och tidningar. Sammanlagt tre av informanterna har inte besvarat frågan, och tre av informanterna svarar att de inte har upprätthållit svenskfärdigheterna på något sätt.

Tabell 5 visar i vilka situationer informanterna använder svenska språket idag. Språkanvändning på semesterresor ansågs vara viktigt av 11 av 12 av informanterna. Fyra

av 12 informanter använder ganska aktivt svenska språket på jobbet samt med släktingar och 3 av 12 informanter svarade att de använder svenska språket i hemmet och med vänner.

Tabell 5. Informanternas användning av svenska i olika situationer (N=12)

Informanternas användning av svenska i olika situationer	
Hemma	3
På jobbet	4
Med släktingar	4
Med vänner	3
Under semesterresor	11
Sammanlagt	25

Betydelsen av svenska språket idag varierar mycket bland informanterna. Genom att granska dessa svar kan jag lägga märke till att jobbet och familjen har en stor verkan på användningen av svenska språket. En del svarar att de använder svenska genom att situationen kräver det, såsom i kundservice. Två av de 12 informanterna svarade att svenskan har en avsevärd betydelse och de använder den regelbundet på jobbet eller med familjen. Jag har markerat informanterna med stort i (I) och informantens nummer.

I 3 *Ruotsinkielen osaamisellani on todella suuri merkitys arkipäivässäni, koska asun ja työskentelen täällä hetkellä Ruotsissa.*

(Svenskkunnigheten har en mycket stor inverkan i min vardag, eftersom jag bor och jobbar i Sverige för tillfället.)

I 6 *Merkittävä. Käytän ruotsinkieltä kavereiden ja sukulaisten kanssa säännöllisesti.*

(Avsevärd. Jag använder svenska språket med kamrater och släktingar regelbundet.)

Fyra av informanterna svarade att svenska språket har betydelse och att de strävar till att använda det alltid då det är möjligt. Oftast händer det ändå att finlandssvenska personer märker att man inte har svenska som modersmål och byter språket till finska.

I 1 *Jotkut asiakkaat vaativat ruotsia.*

(En del kunder kräver svenska.)

I 5 *Käytän sitä mielelläni, vaikka kielen käyttäminen on vähentynyt aika paljon. Jos asioin jossain, esim. Pohjanmaalla, jossa ruotsin kieli on vallitseva, käytän sitä.*

Usein vain käy niin että asiakspalvelija tms. Huomaa että kielitaitoni ei olekaan ns flytande, hän vaihtaa kielen suomeen.

(Jag använder det gärna, även att användningen har minskat ganska mycket. Om jag uträttar ärenden någonstans, till exempel i Österbotten, där svenska språket är rådande, använder jag det. Oftast händer det dock, att t.ex. i kundtjänsten märker de att min språkförmåga inte är flytande, och byter språket till finska.)

I 9 *Melko aktiivisesti käytän ruotsinkieltä perheen, sekä sukulaisten kanssa.*

(Jag använder svenska språket ganska aktivt med familjen och släktingar.)

I 10 *Puhun ruotsia aina kun se on mahdollista.*

(Jag använder svenska alltid då det är möjligt.)

Tre av 12 informanter svarar att svenska språket har lite eller mycket lite betydelse. de använder svenska språket närmast då situationen kräver det, såsom under semesterresor eller på jobbet. En av dessa informanter tillade att hon ändå njuter av att använda svenska språket.

I 11 *Käytän jonkin verran töissä ja lomamatkoilla.*

(Jag använder svenska i någon mån på jobbet samt under semesterresor.)

I 12 *Käytän ruotsinkieltä melko harvoin mutta nautin sen käyttämisestä.*

(Jag använder svenska språket ganska sällan, men njuter av det.)

Tre av 12 informanter kommenterade att svenska språket inte har någon betydelse för tillfället. På jobbet används mest engelska, som verkar ha mera betydelse idag.

I 2 *Olen hyvin vähän käyttänyt ruotsinkieltä lukion jälkeen. Olen opiskellut Itävallassa ja englanti ja saksa ovatkin vahvempia kieliä nykyään ja ne sekoittuvat helposti ruotsinkielen kanssa. Hetken kun käyttäisi ruotsia, se varmasti sujuisi hyvin mutta tällä hetkellä sanavarasto on melko hukassa.*
(Jag har använt svenska språket mycket lite efter gymnasiet. Jag har studerat i Österrike och idag är engelska och tyska de starkare språken och de blandas lätt med svenska språket. Kanske om jag skulle börja använda svenska språket, skulle det gå bra, men för tillfället är ordförrådet ganska bortkommet.)

Språkbadsprogrammet gav tillräckliga kunskaper till att tala och behärska svenska språket enligt tio av 12 informanter. Svenska språket som tillägnades i språkbadet har sänkt tröskeln att använda språket då det behövs. En del tycker att färdigheterna har förbättras efter språkbadet och en del säger att färdigheterna har minskat. Dessa faktorer beror mycket på vad informanterna valde för fortsättning. En av informanterna svarade att på grund av svenskfärdigheterna har också inläringen av andra språk blivit lättare.

I 3 *Opin kielikylpyluokalla ymmärtämään sujuvasti ruotsia sekä kirjoittamaan ja lukemaan ruotsia. Luultavasti myös kynnys puhua ruotsia eri tilanteissa on ollut matalampi kuin ilman kielikylpyä vaikka en voi sanoa puhuneeni sujuvaa ruotsia vielä kielikylpyluokalta ja peruskoulusta valmistuttuani. Se että puhun tänä*

päivänä erinomaisesti ruotsia johtuu pitkälti omista valinnoistani peruskoulun ja kielikylvyn jälkeen.

(Jag lärde mig att förstå svenska flytande samt skriva och läsa i språkbadsklassen. Antagligen har tröskeln för att tala svenska blivit lägre än utan språkbad, även om jag inte kan påstå att jag kunde flytande svenska ännu i språkbadsklassen och efter grundskolan. Att jag pratar utmärkt svenska idag beror på mina egna val efter grundskolan och språkbad.)

- I 5 *Uskallan puhua helposti ruotsia ja ymmärrän sitä mielestäni hyvin. Uskon että ruotsin kielen taitaminen on myös vaikuttanut muiden kielten oppimiseen.*
(Jag vågar lätt prata svenska och förstår det bra enligt mitt tycke. Jag tror att svenskkunskaperna också har inverkat på inläringen av andra språk.)

- I 10 *Kyllä [ruotsinkieli on antanut tarpeelliset työkalut ruotsinkielen puhumiseen], tosin puhumista olisi kouluaikoina voinut harrastaa enemmänkin. Toisaalta se olisi tähän mennessä ruostunut kuitenkin.*
(Ja, även om man under skoltiden kunde ha pratat svenska lite mera. Å andra sidan skulle det ändå ha rostat nu.)

- I 11 *Kyllä on, ehdottomasti.*
(Ja, absolut.)

En av informanterna tyckte att språkbad inte gav tillräckligt bra kunskaper för att behärska språket. En av informanterna kritiserade lärarnas stil att inte kräva av eleverna att tala svenska. Eleverna blev vana vid att inte behöva tala svenska med läraren, utan att använda finska eftersom läraren förstod det.

- I 2 *Ihan ok mutta harmittaa ettei meitä koskaan oikein vaadittu puhumaan ruotsia paljoakaan. Esimerkiksi tunneilla opettajat aina puhuivat meille ruotsia mutta me saimme vastata suomeksi*
(Helt ok, men det var synd att lärarna inte krävde oss elever att tala svenska mycket. Till exempel under lektionerna talade lärarna svenska åt oss men vi elever fick svara på finska)

Då man granskar upplevelserna avfinlandssvenskar och finlandssvensk kultur idag, fördelas svaren ganska jämnt. Största delen av informanterna svarar att deras förhållning mot finlandssvenskar och finlandssvensk kultur är positiv. Tre av informanterna förhåller sig mycket positiva, två av informanterna tycker att de förhåller sig ganska positiva, tre av informanterna svarar att de förhåller sig någorlunda positiva och tre av informanterna svarade att deras förhållning är bara lite positivare. En informant svarade att hon inte förhåller sig positivt mot finlandssvenskar eller mot finlandssvensk kultur. Informanten motiverar att förhållningen inte har ändrats på något vis.

5.4 Sammanfattning

Hur har de tidigare språkbads eleverna upplevt nyttan med språkbad idag? Största delen av informanterna (5/11) tycker sig ha fått ganska goda utgångspunkter jämfört med den traditionella modersmålsbaserade undervisningsmetoden. Ingen av informanterna svarar att språkbadsprogrammet har inverkat negativt. Lite under hälften av informanterna är väldigt nöjda med att ha deltagit i språkbadsprogrammet, sju av 12 informanter svarade att de är ganska nöjda. Det är värt att lyfta fram att denna fråga är mycket vitt formulerad, den består alltså av många olika faktorer, såsom attityd, personlighet och motivation. Vi får inte ett exakt svar på varför informanterna upplever så, eller om upplevelsen berör endast en delfaktor eller alla. Ingen av informanterna visade sig vara missnöjd med eller neutral

gentemot språkbadsprogrammet och därigenom drar jag slutsatsen att informanterna visar sig ha mera positiva intryck av språkbad än negativa intryck.

Tabell 3 visar att språkbadsprogrammet har haft en neutral inverkan på informanternas framtidsplaner. Då man jämför dessa resultat med tabell 2 *Informanternas upplevelser av språkbadet som ett utbildningsprogram* kan ändå påstås att språkbadsprogrammet inte har gett negativa upplevelser.

Märkbart största delen av informanterna svarar att språkbad har inverkat på fortsatta studier. Endast en av 12 informanter svarar att språkbadsprogrammet inte har haft någon inverkan på den fortsatta utbildningen. Det tidiga fullständiga språkbadsprogrammet ger möjlighet att bli en inföddlik språkanvändare. Laurén (1997) påstår också att med hjälp av språkbadsprogrammet är det lättare att lära sig andra språk. Dessa egenskaper ger följaktligen mera möjligheter att klara sig i svenskspråkiga skolor i Finland samt internationella skolor.

Hur reflekteras färdigheterna som språkbadet gav för de tidigare språkbadseleverna och hur syns det idag? Enligt enkätsvaren är de viktigaste färdigheterna som språkbadet har gett till de tidigare språkbadseleverna *modet att använda olika språk* och att det har varit *lättare att fortsätta med svenska studier*. Attityden till svenska språket kan anses vara positiv och största delen av informanterna använder det gärna då situationen kräver det, eller det finns möjligheter till det. En av informanterna kommenterade även att hon njuter av att använda svenska språket alltid då det är möjligt.

Mest spridda svar gav påståenden om bättre arbets- och karriärmöjligheter. En del av informanterna upplever att språkbad har gett goda färdigheter medan andra inte upplever att språkbadet har haft någon större inverkan på det som de jobbar med idag. Även om tio av 12 informanter upplevde att språkbad gav tillräckliga kunskaper att behärska språket som helhet, upplevdes färdigheterna efter språkbadets slut vara svaga. Språkbadet sänkte

tröskeln att kommunicera på svenska, men gav inte tillräckligt bra kunskap för att behärska det. Kommentarer berörde lärarens sätt att inte kräva svenska av elever och med tiden lärde sig eleverna att det var acceptabelt att svara på finska.

Fem av 12 informanter svarade att deras förhållning mot finlandssvenskar och finlandsvensk kultur är positiv eller mycket positiv. Resten av informanterna uppgav sig vara någorlunda positiva, lite positiva eller neutrala. En av informanterna anser att förhållningen inte har ändrats på något vis på grund av språkbudet. En gemensam uppfattning om språkfärdigheten idag är utmärkta eller bra kunskaper enligt informanterna. En av informanterna svarade att färdigheterna är nöjaktiga. Frågan gäller både receptiva och produktiva färdigheter.

6 SPRÅKBAD – EN KONKURRENSFÖRDEL PÅ ARBETSMARKNADEN?

I de följande avsnitten kommer jag att analysera språkkompetensen på arbetsplatsen. Hur upplever de tidigare språkbadsleverna att svenska språket har inverkat på deras val av arbetsplats samt om svenska känns viktigt för dem på deras arbetsplats. Som framgår av figur 2 *Upplevelser av språkkunnighet år 2000 och 2015* hade upplevelserna avtagit något enligt informanternas uppfattning. Informanterna upplevde ändå att språkbadet hade hjälpt till att använda andraspråket dagligen och hade gett mera mod att använda språket.

För en del av informanterna har språkbadet varit till nytta då de sökte arbete. Fem av 12 informanter svarade att svenska språket som tillägnades i språkbadet har hjälpt till att använda språket i jobbet. Det har också varit en konkurrensfördel vid arbetssökandet, särskilt då språkkunskapen har testats i arbetsintervjun. Resten av informanterna tycker att svenska språket inte har varit en framträdande faktor vid arbetssökandet. Bland dessa svar fanns det ändå motiveringar att det visst har sett bra ut i cv:n eller att svenskan har varit till nytta på arbetsplatsen.

I 2 *Ei oikeastaan [ole ollut hyötyä]. On se varmasti hyvältä näyttänyt Cv:ssä.
(Ingen särskild [nytta med språkbadet]. Eventuellt har det sett bra ut i Cv:n.)*

I 5 *On. Kielitaidostani on aina ollut hyötyä kun olen hakenut työtä. Se näyttää hyvältä CV:ssä, mahdollinen ruotsinkielinen työhaastattelu sujuu hyvin ja uskallus käyttää kieltä.
(Ja. Det har alltid varit till nytta med språkfärdigheter då jag har sökt arbete. Det ser bra ut i CV:n, och en eventuell arbetsintervju på svenska går bra och [jag] vågar använda språket.)*

Några av informanterna antar att svenska språket som tillägnades i språkbadet har inverkat på beslutet att få arbete. En informant konstaterar att det var mycket viktigt att kunna svenska språket, eftersom många orter i Österbotten kräver detta. Vid dessa arbetsintervjuer har svenska språket testats till exempel genom att för ett tag byta språk till svenska. Största delen av informanterna antar ändå att språkfärdigheten i svenska inte har haft någon betydelse för att få arbetsplatsen.

Största delen av informanterna understryker att det rådande språket på deras arbetsplats är engelska. På några arbetsplatser har svenska språket varit en fördel. Kraven är också att använda olika språk vid behov i olika arbetssituationer. Informanterna är också nöjda med språksituationen just nu och känner inte ett behov av att få utveckla språkfärdigheterna under arbetskarriären. En informant förklarar att arbetsgivaren har stött engelska språkfärdigheter och är mycket nöjd med det. Några av informanterna svarar att de får använda språk enligt eget tycke. En informant skulle vilja lära sig tala flytande svenska på nytt och en av informanterna anser att hon skulle vilja få ett mera internationellt arbete.

Idag är varje informant i arbetslivet. Medeltalet för antalet arbetsår är 7,5 år. Detta medeltal innefattar fasta anställningar. En informant studerar vid sidan av en fast anställning. Jag frågade även om arbetsplatsen har ordnat språkutbildning och om arbetsgivaren uppmuntrat till att studera svenska, nio av 12 informanter svarade att arbetsgivaren inte har ordnat något. Motiveringarna var, att engelskan är det officiella språket på största delen av arbetsplatserna och att svenska har bara en liten roll; om någon. Tre av 12 informanter svarar att arbetsgivaren uppmuntrar till att studera svenska och det ordnas kurser i svenska för dem som behöver det, men det verkar inte vara nödvändigt. En av informanterna kommenterar att arbetsgivaren ordnar språkkurser i svenska också på grund av att det kommer arbetare från andra länder.

I 3 *On [mahdollisuus kielikoulutukseen]. Työnantajani järjestää myös ruotsinkielen kursseja ulkomailta tulevilla työntekijöille.*

(Ja [det ordnas språkkurser]. Arbetsgivaren ordnar språkkurser i svenska också för arbetstagare som kommer från utlandet.)

6.1 Använda språk på arbetet

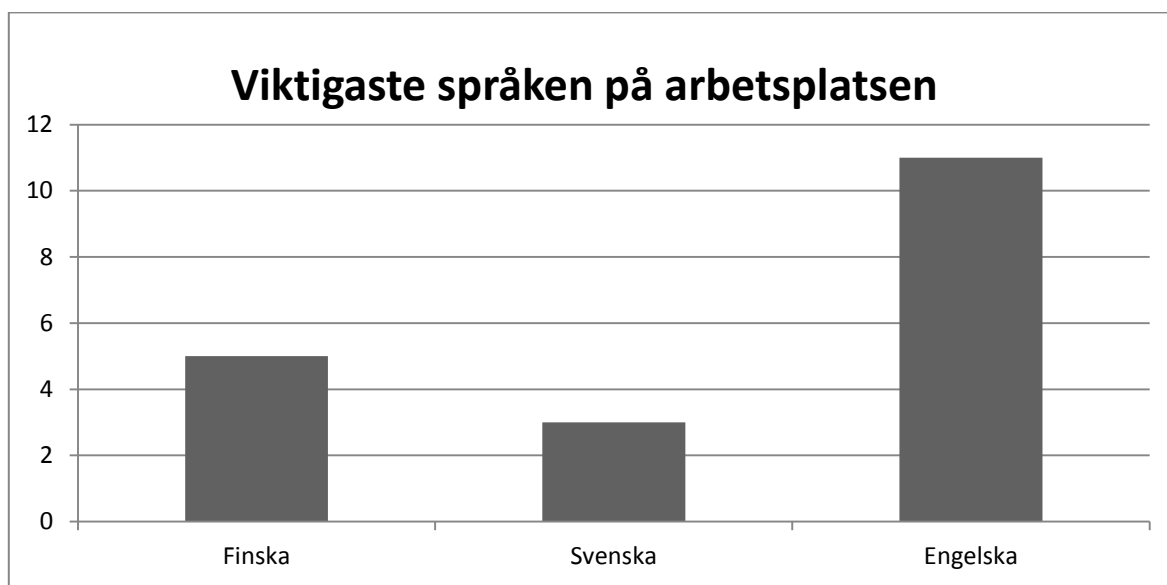
Åtta av 12 informanter arbetar för ett internationellt företag. Tre av informanterna jobbar inte för ett internationellt företag och en av informanterna besvarade inte frågan. Som framgår av tabell 6 använder informanterna ofta andra språk utöver modersmålet. Största delen av informanterna använder andra språk varje vecka. Det syns alltså att vid arbetsplatser där det officiella språket är något annat än informantens modersmål används andraspråk mera ofta.

Tabell 6. Informanternas användning av andra språk utöver modersmålet i arbetet (N=12)

Informanternas användning av andra språk utöver modersmålet i arbetet	
Dagligen	2
Varje vecka	7
Varje månad	1
Inte alls	2
Sammanlagt	12

Endast två informanter svarar att de inte alls använder andra språk än modersmålet i arbete. En informant använder andra språk månatligen. Största delen av informanterna använder ändå andra språk än modersmålet varje vecka och två informanter använder andra språk dagligen. Jag drar slutsatsen att på största delen av arbetsplatserna finns det ett behov av att kunna andra språk än modersmålet.

Figur 3 visar vilka språk som är viktiga på arbetsplatsen enligt informanterna. Engelskan kan påstås vara det dominerande språket. Färdighet i engelska språket verkar vara viktigt inom varje bransch och i alla arbetsuppgifter. Detta stärker uppfattningen om engelska språkets ställning som världsspråk (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2014), som behövs i huvuddelen av arbetsuppgifterna. Finska anses vara viktigt enligt fem av informanterna och endast tre av informanterna svarade att svenska behövs. Svenskans betydelse är mycket liten i företagen där informanterna jobbar. Motiveringar till varför svenska ändå har en liten betydelse är att kunderna kräver det. Om det finns finlandssvenska arbetskamrater, används svenskan i någon mån, men är alltså inofficiell. En av informanterna arbetar i Sverige och där har svenska språket en mycket stor betydelse. Informanterna listade också andra språk, såsom ryska och tyska, som är till nytta i den internationella arbetsomgivningen där de arbetar.

Figur 3. Använda språk på arbetsplatsen

Informanterna tycker att svenska språket som tillägnades i språkbadet har varit tillräcklig med avseende på det nuvarande jobbet. En av informanterna förklarar att hon har en positiv inställning mot svenska språket, och om situationen skulle ändra är hon redo att utveckla sina svenska färdigheter för att klara jobbet. En av informanterna beskriver att hon är nöjd med talat språk, men att hon skulle vilja lära sig mer om svensk grammatik för att kunna skriva bättre på svenska.

I 2 *Englannin. Toki saksan ja ruotsin osaaminen on etu mutta ei välttämättömyys.
(Engelskan. Dock är färdigheter i tyska och svenska en fördel men inte
nödvändigt.)*

I 3 *Englanti on tärkein kieli kansainvälisessä tutkimustyössä. Muu kielitaito on
kuitenkin aina hyödyksi.
(Engelskan är det viktigaste språket i internationellt forskningsarbete. Annan
språkfärdighet är dock alltid av nytta.)*

I 12 *En tarvitse [ruotsinkieltä] mutta olisi se mukavaa
(Jag behöver det [svenska] inte, men det skulle vara trevligt.)*

6.2 Sammanfattning

Hur upplever de tidigare språkbadseleverna att svenska språket har inverkat på deras val av arbetsplats? Språkbadet har gett mod att kommunicera på svenska och andra språk, eftersom största delen av informanterna idag jobbar för ett internationellt företag, där det officiella koncernspråket är något annat än deras modersmål. Följaktligen har språkbadet haft en liten inverkan på arbetssökandet och informanterna upplever det närmast som en konkurrensfördel. Några av informanterna menar även att svenskan som tillägnades i språkbadet kan ha inverkat på beslutet att få jobbet.

Känns svenska viktigt för deras ställning på jobbet? En del av informanterna menar att svenska språket har haft en stor betydelse för att få jobbet, men understryker att det är mera viktigt att kunna engelska än svenska. Bara en del av de tidigare språkbads eleverna upplever att svenska språket är viktigt inom branschen vid sidan av engelskan. Engelskan var märkbart det viktigaste av språken och ingen av de andra språken som nämndes nådde upp till samma nivå. Andra språk som lyftes upp var finska, svenska, tyska och ryska, vilka ändå anses vara till stor nytta. Informanterna förefaller vara mycket nöjda med de språkkunskaper som de har nu. Enligt kommentarerna kan man också se att attityden mot svenska språket är bra, och största delen av informanterna skulle vilja använda svenska språket mera.

7. SLUTDISKUSSION

Världen blir hela tiden mer närvarande eftersom en ökad internationalisering förenar länder och kontinenter. Idag har nästan varje företag i Finland någonslags verksamhet utomlands, och för att nå framgång kräver det kulturkännedom och interaktion. Det är ett faktum, att de finländska företagen inte kommer att klara sig i den internationella omgivningen enbart med finska, utan bör hitta gemensamma språk. Engelskan är ännu idag det viktigaste världsspråket (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2014) men andra språk, såsom spanska, ryska och kinesiska har erövrat utrymmen av engelskan. Språkkunnigheten, till exempel i dessa språk, anses vara en konkurrensfördel på dagens arbetsmarknader. Vad är då nyttan med svenskan? Finland är ett tvåspråkigt land och även om finska är det rådande språket i landet behövs det också färdigheter i svenska språket. Jag är en tidigare språkbadsselev, och har alltid varit intresserad av vilken inverkan språkbadsprogrammet har för tidigare språkbadsselever. Jag fortsatte mina svenska studier på universitet efter grundskolan och gymnasiet, och min personliga kultur består av både finländska och finlandssvenska drag. Om jag självvärderar min attityd och upplevelser mot svensktalarna och den finlandssvenska kulturen har språkbadet haft en fundamental betydelse med avseende på de kulturella aspekterna. Dessa tankar om språkbadet och svenska språket i Finland har varit grunden till min avhandling pro gradu.

7.1 Reliabilitet och validitet i undersökningen

Genom att granska hur tidigare språkbadsselever upplever svenska språket idag ville jag utreda vilka utgångspunkter språkbadsprogrammet har gett med avseende på det mångkulturella samhälle som vi lever i. Meningen med undersökningen är att reda ut vilka attityder och upplevelser de tidigare språkbadsseleverna har om språkbadsprogrammet. Undersökningen är både en kvalitativ och kvantitativ fallstudie, och perspektivet är psyko-

och sociolingvistiskt. Populationen för min undersökning består av språkbads elever som startade i ett tidigt fullständigt språkbadsprogram i en österbottnisk stad år 1991. I språkbadsgruppen började det sammanlagt 18 elever. Jag lyckades kontakta endast 12 stycken av dessa tidigare språkbads elever. Jag försökte kontakta varje informant men lyckades nå endast 15 av dem. Jag skickade enkäten åt dessa 15 informanter, men endast 12 enkäter med ifyllda svar returnerades. Analyseringen av materialet består alltså av 66,7 % av hela populationen. Jag anser att min undersökning är reliabel eftersom endast tre av informanterna (16,65 %) bestämde att de inte ville svara på enkäten och tre av informanterna (16,65 %) inte alls kunde nås. Även om de tre informanter som bestämde att inte besvara enkäten fastän jag lyckades kontakta dem och sände enkäten, skulle ha upplevt språkbadet på något annat sätt än de informanter som svarade, skulle resultaten inte ha avvikit avsevärt. Jag utgår från att det inte finns någon större risk för att bara de som har positiva erfarenheter har svarat.

Min undersökning är inte helt valid eftersom jag tycker att jag inte använde den bästa metoden för en undersökning av denna art, men jag anser ändå att min undersökning bidrar till forskningen inom området eftersom resultaten stärker de resultat som tidigare undersökningar har visat. Jag valde att använda en enkät som forskningsmetod, men i efterhand sett var enkät inte den bästa möjliga mätaren för att få exakta svar. Jag använde enkät som metod och i svaren finns det mycket som blev okänt. Till exempel på de ställen där jag hoppades få mera djupgående svar, fick jag korta svar, oftast endast ”Kyllä” (”Ja”) eller ”Ei” (”Nej”). Om jag skulle genomföra undersökningen på nytt, skulle jag ha använt intervju som ett ytterligare stöd för metoden. Jag vet att största delen av informanterna bor runtom i Finland i olika städer eller utomlands och att det skulle vara mer krävande att hitta en gemensam tid för intervju, men den skulle ge mera mångsidiga och fördjupade resultat.

7.2 Slutsats om analysen och resultaten

En allmän bild av resultaten av de tidigare språkbadsseleverna är att jag kan dra slutsatsen att dessa tidigare språkbadsselever är mycket nöjda med deltagandet i språkbadet genast efter att språkbadet tog slut samt ännu idag – 15 år efter att språkbadet tagit slut. Med hänvisning till Laura Huhtalas (2008) avhandling pro gradu, valde varje informant också i min undersökning gymnasiet efter grundskolan. Alla informanter hade redan varit i arbetslivet några år.

Första forskningsfrågan handlade om upplevelser av språket som de tidigare språkbadsseleverna tillägnade sig i språkbadet och deras språkanvändning. Resultaten visar att upplevelserna av språkfärdighet i allmänhet har avtagit, medan för en av informanterna har upplevelsen av språkfärdighet ökat avsevärt. Jämfört med Wesches (1992) undersökning om tidigare språkbadsselever, hade 28 % av informanterna svarat att deras språkkunskaper hade blivit bättre eller mycket bättre. Forskaren antyder att det är svårt att utvärdera om resultaten består enbart av språkbadsselevers entusiasm mot målspråket. Det behövs mera kunskap om de positiva erfarenheter som resulterar i att språkfärdigheten ökar. På samma sätt får jag inte veta varför uppfattningen om färdighet har ökat eller avtagit hos informanterna i min undersökning, men det beror sannolikt på de val som de tidigare språkbadsseleverna har gjort efter språkbadet. Attityden mot svenska språket är ändå positiv och största delen av de tidigare språkbadsseleverna använder gärna svenska då det finns möjlighet till det. Språkbadet hade sänkt tröskeln att kommunicera på svenska och andra språk.

Den andra forskningsfrågan berörde attityden mot språkbadet. Jag ville utreda vilka faktorer som gjorde språkbadet viktigt enligt de tidigare språkbadsseleverna. Resultaten visar att de viktigaste upplevelserna handlar om uppmuntrande undervisning och kunniga lärare. Var och en av de tidigare språkbadsseleverna tyckte att dessa påståenden var viktiga eller mycket viktiga med avseende på deras upplevelser av språkbadsprogrammet som

helhet. Lambert och Tucker (1972) förklarar att då läraren har en naturlig och stödjande attityd mot elever, formas elevers intryck om målspråkstalaren på samma sätt. Resultaten i min undersökning visar att informanterna är nöjda med undervisningen och lärarens attityd har inverkat på informanternas attityd mot målspråket. Andra viktiga påståenden var klasskompisar och den vänliga atmosfären. 92 % av informanterna svarade att dessa påståenden var viktiga eller mycket viktiga, medan 45 % av informanterna tycker att de har fått ganska goda utgångspunkter jämfört med den traditionella modersmålsbaserade undervisningsmetoden. Ingen av informanterna svarar att språkbadsprogrammet har inverkat negativt. Språkbadsprogrammet har haft en neutral inverkan på informanternas framtidsplaner.

Den tredje forskningsfrågan berörde dagens upplevelser av språkfärdigheter på jobbet och i vardagen. Avsikten var att granska om språkbad har inverkat på framtida planer och om de tidigare språkbadseleverna har upplevt att språkbad har varit till nytta. Resultaten visar att märkbart största delen av informanterna svarar att språkbad har inverkat på fortsatta studier. Endast en informant svarar att språkbadsprogrammet inte har haft någon inverkan på den fortsatta utbildningen. Resultaten stärker också Huhtalas (2008) undersökning om hur språkbadselever uppfattar framtiden. Bland dessa språkbadselever var orienteringen mot gymnasium högre jämfört med medelnivån i Finland och eleverna ser språkbadet som en bra investering. Jag kan inte dra någon slutsats om att språkbadselever automatiskt väljer gymnasium efter språkbadet, eftersom det beror mycket på informanternas egna drömmål, men jag anser att språkbadet har gett goda utgångspunkter för framtida planer. En gemensam uppfattning om språkfärdigheten idag är att informanterna har utmärkta eller bra kunskaper. 83 % av de tidigare språkbadseleverna upplevde att språkbad gav tillräckliga kunskaper för att behärska svenska språket.

Enligt Elinkeinoelämän Keskusliitto (2014) användes mest finska, engelska och svenska som företagsspråk i finländska företag år 2013. Finska användes av nästan varje företag och engelska användes i nästan 80 % av företagen. Svenska användes i hälften av företagen. En

del av informanterna utgår från att svenska språket har haft en stor betydelse för att få jobbet, men understryker ändå att det är mera viktigt att kunna engelska än svenska. Språkbadet har gett mod att kommunicera på svenska och andra språk, eftersom största delen av informanterna idag jobbar för ett internationellt företag, där det officiella koncernspråket är något annat än deras modersmål. Följaktligen har språkbadet haft liten inverkan på det egentliga arbetssökandet men informanterna upplever det som en konkurrensfördel, i linje med Ladvelin (1998) som menar att språkkunnighet är ett viktigt begrepp på arbetsmarknaden idag. För tillfället har dock inte informanterna i min undersökning upplevt att språkbadet har resulterat mera omfattande arbetsmöjligheter.

På grund av mina egna erfarenheter antog jag att de tidigare språkbadseleverna inte använder sig mycket av det svenska språket som de tillägnade sig i språkbadet. Resultaten visade att informanterna inte använde det svenska språket mycket i vardagen eller på jobbet, men de berättade att det skulle vara trevligt att göra det. Problemet finns inte i frågan om informanterna vågar göra det, utan det är snarare så att språket oftare byts till finska av svensktalande finlandssvenskar. Såsom MacIntyre, Burns och Jessome (2011) konstaterade i sin undersökning (se avsnitt 2.2.2) finns det hårfina skillnader i villigheten att kommunicera. Ett påstående som gjorde att språkbadseleverna i deras undersökning var ovilliga att kommunicera på andraspråket var ovälkommen uppmärksamhet på deras status som språkbadselev vilket ledde till att de förblev tysta. I min undersökning kan jag påstå att psykologiska erfarenheter hos de tidigare språkbadseleverna har explicit lett till att informanterna inte har förblivit tysta men dock bytt språket till modersmålet på initiativ från målspråkstalare.

Jag antog också att språkbad har haft en positiv inverkan på fortsatta studier och i arbetslivet. Dessa antaganden grundar sig på Lambert och Tucker (1972) studie om språkbadselevers attityder mot målspråkstalarna och deras kultur. Studien visade att språkbadselevers motivation och attityd mot målspråkstalarna har inverkat på deras attityd mot målspråket, vilket är avgörande med tanke på ett lyckat tillägnande av andraspråket.

Enligt Lampinens fyra aspekter om attitydens egenskaper (Jyrinki 1977) är attityd en förvärvad eller inlärd egenskap, inte en medfödd sådan. Resultaten i min undersökning visar att de tidigare språkbadslevernans attityd är positiv eller neutral mot finlandssvenskar och finlandssvensk kultur. Attityden har också alltid en viss riktning (Jyrinki 1977), och följaktligen kan jag konstatera att attityden hos informanterna har åtminstone inte bytt riktning åt negativt håll.

Resultaten visade också att språkbad inte har haft en stor inverkan på de tidigare språkbadslevernans val av fortsatta studier eller arbete, men att det ändå haft en sådan inverkan att det är lättare för dem att använda svenska och andra främmande språk i två- och flerspråkiga situationer samt på jobbet. Det centrala syftet med språkbadsprogram enligt Laurén (1999) är att eleven kommer att nå en funktionell tvåspråkighet. Jag anser att informanterna har nått det centrala syfte som Laurén framhåller och är funktionellt två- och flerspråkiga.

KÄLLOR

- Alanen, Riikka (2011). Kysely tutkijan työkaluna. I: Kalaja, P., R. Alanen & H. Dufva (red.). *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä. 146-161.
- Arnau, Joaquim & Aurora Bel (1995). Language immersion: teaching and second language acquisition. I: Buss, M. & C. Laurén (red.). *How different contexts promote the use of language in a Catalan immersion program: instructional implications*. Vaasan yliopiston tutkimuksia 1995:192, 170-132.
- Arnberg, Lenore (1990). *Tavoitteena kaksikielisyys. (Raising Children Bilingual: The Pre-school Year, kääntänyt Outi Peck)*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Berglund, Raija (2008). *Ett barns interaktion på två språk. En studie i språkval och kodväxling*. Acta Wasaensia nr 190. Språkvetenskap 37. Vaasa: Vaasan yliopisto
- Björklund, S., Buss, M., Lauren, C. & Mård, K. (1998). Kielikylpy kielen opettajana. I: Takala, S. & Sajavaara, K. (red.) *Kielikoulutus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. 171-185.
- Bournot-Trites, Monique & Kenneth Reeder (2005). French and English Literacy in French Immersion: Student Performance and Perceptions. I: James Cohen, Kara T. McAlister, Kellie Rolstad & Jeff MacSwan. (red.). *ISB4: Proceeding of the 4th International Symposium on Bilingualism*. Massachusetts, USA. 364-376.
- Cao, Katherine (2013). *Exploring dynamism in willingness to communicate: a longitudinal case study*. [Online]. [Citerat 30.3.2016]. Tillgänglig: <http://www.nla.gov.au/openpublish/index.php/aral/article/viewFile/3072/3614>
- Elinkeinoelämän Keskusliitto (2014). *Kielitaito on kilpailuetu. EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu*. [Online]. [Citerat 03.03.2015]. Tillgänglig: <http://ek.fi/wp-content/uploads/Henko-2014.pdf>
- Erätuuli, M, Leino J. och Yli-Luoma P. (1994). *Kvantitatiiviset analyysimenetelmät ihmistieteissä*. Rauma: Kirjapaino Oy West Point.
- Grünbaum, Catharina & Mikael Reuter (2009). *Att förstå varandra i Norden*. Nordiska ministerrådet, Nordens institut i Finland. Helsingfors: Painotalo Suomenmaa.

- Herberts, Kjell (2002). Språk som formar vär(l)den. I: S. Björklund, Merja Koskela, Marianne Nordman. *Språk + identitet = livsstil?* Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 241, Språkvetenskap 40. Vasa: Vaasan yliopisto, 111.
- Huhtala, Laura (2008). *Kielikylpykoulutus – valttikortti tulevaisuuteen. Tutkimus yhdeksäsluokkalaisten kielikylpynuorten kielikylpykokemuksista ja tulevaisuuden näkymistä.* Opublicerad avhandling pro gradu i pedagogik. Oulun yliopisto.
- Jyrinki, Erkki (1977). *Kysely ja haastattelu tutkimuksessa.* Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.
- Kalaja, P., R. Alanen & H. Dufva (2011). Minustako tutkija? Johdattelua tutkimuksen tekoon. I: Kalaja, P., R. Alanen & H. Dufva. (red.) *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas.* Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä. 8-32.
- Kosonen, Pekka (1990). *Hyvinvointivaltion haasteet ja pohjoismaiset mallit.* Mänttä: Mäntän Kirjapaino Oy.
- KvantiMOTV (2007). *Mittaaminen.* [online]. [Citerat 14.9.2015]. Tillgänglig: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>
- Ladvelin, Marjo (1998). *Nu är det badat – livet väntar. Språkbadslevers attityder till språkbad, svenska och sig själva som flerspråkiga individer.* Opublicerad avhandling pro gradu i nordiska språk. Vaasan yliopisto.
- Lambert, W.E. & G.R. Tucker (1972). *Bilingual Education of Children. The St. Lambert Experiment.* Massachuttes: Newbury House Publishers, Inc.
- Laurén, Christer (1999). *Språkbad. Forskning och praktik.* Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia n:o 226. Vasa.
- Laurén, C. (1997). Kielikylpy – Kahden kielen kautta monikielisyyteen. I: Herberts, K, C. Laurén, U. Laurén & Solveig Strömman (red.) *Flerspråkighetens dimensioner. Individ, familj och samhälle.* Vaasa. 173 – 184.
- Leeson, Richard (1976). *Fluency and language teaching.* Storbritannien: Lowe & Brydone (Printers) Ltd.
- MacIntyre Peter, Carolyn Burns & Alison Jessome (2011). Ambivalence About Communicating in a Second Language: A Qualitative Study of French Immersion Students' Willingness to Communicate. *The modern language Journal* 95 81-96. Canada.
- Metsämuuronen, Jari (2000). *Mittarin rakentaminen ja testiteorian perusteet.* Metodologia – serien 6. Estland: Jaabes OÜ.

- Muikku-Werner, Pirkko & Erkki Savolainen (1999). *Selityksiä ja lisätietoa*. [Citerat 13.1.2016]. [online] Tillgänglig: <http://oppimateriaalit.internetix.fi/fi/avoimet/8kieletkirjallisuus/pragmatiikka/selityks.html#Sosiolingvistiikka>
- Nevasaari, Elina (2015). *Bakom orden: språkbildselevers kontextuella begreppsstrukturering*. Acta Wasaensia nr 319. Språkvetenskap 47. Vaasa: Vaasan yliopisto
- Rindler Schjerve, Rosita & Eva Vetter (2012). *European Multilingualism. Current Perspectives and Challenges*. Storbritannien: Short Run Press Ltd.
- Saari, Mikko (2006). *Kielikylpyopetuksen kulttuuripedagoginen tausta*. Oulu. Oulu Univeristy Press.
- Sharwood Smith, Michael (1994). *Second language learning. Theoretical foundations*. USA: Longman Publishing.
- Suomen tullit (2014). *Kuvioita Suomen ulkomaankaupasta 2014*. [Online]. [Citerat 12.04.2015]. Tillgänglig: http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/ulkomaankauppatilastot/katsaukset/tiedotteet/yhteenveto09022015/liitteet/Kuviot_2014FI.pdf
- Swain & Lapkin (1985) *Evaluating Bilingual Education: A Canadian Case Study*. England: Short Run Press Ltd.
- Tandefelt, Marika (2001). *Finländsk tvåspråkighet*. Forskningsrapporter från Svenska handelshögskolan. Helsingfors: Yliopistopaino.
- Tilastokeskus (2014). *Väestön syntymämaan, kansalaisuuden ja äidinkielen mukaan 31.12.2013*. [Citerat 13.3.2015]. [online]. Tillgänglig: http://www.stat.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_kuv_004_fi.html
- Tjora, Aksel 2012. *Från nyfikenhet till systematisk kunskap. Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur AB
- Valli, Raine (2001). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vesala, Kari M. & Teemu Rantanen (2007). Laadullinen asennetutkimus: lähtökohtia, periaatteita ja mahdollisuuksia. I: Vesala, Kari Mikko & Teemu Rantanen. (red.) *Argumentaatio ja tulkinta. Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*. Helsinki. 11-24.

- Wesche, Marjorie Bingham (1992). French immersion graduates at university and beyond: What difference has it made? I: James E. Alatis (red.) *Georgetown University Round table on languages and linguistics 1992. Language, communication and social meaning*. [Citerat 13.1.2016]. [online] Tillgänglig: https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=C5mZ-4N1xYwC&oi=fnd&pg=PA208&dq=bingham+wesche+and+MacFarlane&ots=oKAEDfaLmg&sig=s0OrDMDexjcLlJE47HfLs0DvWXI&redir_esc=y#v=onepage&q=bingham%20wesche%20and%20MacFarlane&f=false
- Westergård, Anitta (1996). *Språkattityder hos finskspråkiga skolelever i Vasa. En jämförelse av språkbads elever och elever i den traditionella undervisningen*. Opublicerad avhandling pro gradu i svenska språket. Vaasan yliopisto.

BILAGOR

Bilaga 1. Enkätfrågor, del 1

Opiskelen Vaasan yliopistossa kielikylpyopetusta. Gradussani tutkin XXX ensimmäisten kielikylpyoppilaiden nykyistä kielten käyttöä. Päätaavoite painottuu entisten kielikylpyoppilaiden tämän hetkiseen kielten käyttöön ja heidän kokemuksiinsa kielikylvyn vaikutuksista. Tarkoituksena on myös selvittää ovatko entiset kielikylpyoppilaat sijoittuneet kansainvälisempään työympäristöön ja onko kielikylvyllä ollut tähän vaikutusta.

Tutkimuksessani en tule mainitsemaan vastanneiden henkilöiden nimiä. Vastanneiden luvalla tulen mainitsemaan tutkielmassani kyseessä olevan XXX kielikylpypäiväkoti ja – koulu. En tule mainitsemaan kielikylpypäiväkodin tai – koulun nimeä sen tarkemmin.

Tutkielman laatija ☐ saa ☐ ei saa mainita kyseessä olevan XXX päiväkoti/koulu.

Taustakysymysten tarkoituksena on selvittää entisten kielikylpyoppilaiden koulutuksellista ja ammatillista suuntautumista.

1. Olen suorittanut (valitse vain yksi vaihtoehto sisältäen ne kielikylpymuodot, jotka olet suorittanut)

- ☐ Kielikylvyn päiväkodissa yht. vuotta
- ☐ Kielikylvyn päiväkodissa ja peruskoulun luokissa 1-6
- ☐ Kielikylvyn peruskoulussa luokissa 1-6
- ☐ Kielikylpypäiväkodin, kielikylvyn peruskoulussa luokissa 1-6 ja kielikylvyn luokissa 7-9
- ☐ Kielikylvyn luokissa 7-9
- ☐ Muun/muut, mikä/mitkä?

2. Mihin suuntasit peruskoulun jälkeen?

- ☐ Lukioon
- ☐ Ammattikouluun
- ☐ Opistoon (Ammattiopisto, kauppaopisto), mihin?
- ☐ Kymppiluokkalle
- ☐ Töihin
- ☐ Muualle, mihin?

3. Mihin suuntasit toisen asteen koulutuksen jälkeen?

- ☐ Yliopistoon
- ☐ Ammattikorkeakouluun
- ☐ Ammattikouluun
- ☐ Töihin
- ☐ Muualle, mihin?

4. Minkä tutkinnon/mitä tutkintoja olet suorittanut kielikylvyn jälkeen?

- ☐ Ylioppilas
- ☐ Ammattitutkinto
- ☐ Alempi korkeakoulututkinto
- ☐ Ylempi korkeakoulututkinto
- ☐ Muu, mikä?

5. Mikä on koulutusalasi/pääaineesi? Vastaus:

6. Oletko valmistunut?

☐ Kyllä, vuonna:

☐ En, tulen valmistumaan vuonna:

Lisäkysymys:

Mikäli sinulla on koulutustaasi liittyen muuta huomautettavaa, jonka koet merkitykselliseksi koskien koulutustasi, voit ilmoittaa sen tässä.

Vastaus:

Bilaga 2: Enkätfrågor, del 2

Seuraavat kysymykset koskevat aikaa heti kielikylvyn päätyttyä. Kysymysten tavoitteena on selvittää ruotsinkielentaito sekä kokemukset heti kielikylvyn jälkeen.

1. Kielikylvyn päätyttyä, mikä seuraavista neljästä vaihtoehdosta vastaa parhaiten kielikylvyssä omaksumaasi ruotsin kielentaitoa heti kielikylvyn päätyttyä

- ☐ Ymmärrän ruotsin kieltä
☐ Ymmärrän ruotsin kieltä ja osaan sanoa muutaman sanan
☐ Ymmärrän ruotsin kieltä ja osaan muodostaa yksinkertaisia lauseita
☐ Ymmärrän ja puhun ruotsin kieltä kohtalaisesti
☐ Ymmärrän ja puhun ruotsin kieltä sujuvasti

2. Mikä teki mielestäsi kielikylvystä merkittävän? Ympyröi oikea vaihtoehto.

- 1= Ei lainkaan tärkeää
 2= Jonkin verran tärkeää
 3= Melko tärkeää
 4= Tärkeää
 5= Hyvin tärkeää

	1	2	3	4	5
1. Lisää rohkeutta käyttää muita kieliä	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kielen päivittäinen käyttö	☐	☐	☐	☐	☐
3. Monipuolinen sanavarasto	☐	☐	☐	☐	☐
4. Toimivat opetusmenetelmät	☐	☐	☐	☐	☐
5. Positiivinen ilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
6. Samana säilyvä luokka	☐	☐	☐	☐	☐
7. Kannustava opetus	☐	☐	☐	☐	☐
8. Luokkakaverit	☐	☐	☐	☐	☐
9. Hyvät opettajat	☐	☐	☐	☐	☐
10. Ystävällinen ilmapiiri ohjelmassa	☐	☐	☐	☐	☐
11. Turvallinen kouluympäristö	☐	☐	☐	☐	☐
12. Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

Vastaus:

3. Kielikylvyn päätyttyä, mikä seuraavista neljästä vaihtoehdosta vastaa parhaiten kielikylvyssä omaksumaasi ruotsin kielentaitoa tänään

- ☐ Ymmärrän ruotsin kieltä
☐ Ymmärrän ruotsin kieltä ja osaan sanoa muutaman sanan
☐ Ymmärrän ruotsin kieltä ja osaan muodostaa yksinkertaisia lauseita

- ☐ Ymmärrän ja puhun ruotsin kieltä kohtalaisesti
- ☐ Ymmärrän ja puhun ruotsin kieltä sujuvasti

Bilaga 3: Enkätfrågor, del 3

Seuraavat kysymykset koskevat tämänhetkistä tilannetta. Tarkoituksena on selvittää, miten entiset kielikylpyoppilaat suhtautuvat kielikylpyopetukseen sekä ovatko he suuntautuneet kansainvälisempään työympäristöön.

1. Nykytilanteeseesi nähden, minkälaiset lähtökohdat tätä hetkeä ajatellen koet saaneesi kielikylpykoulutuksesta verrattuna siihen, että olisit käynyt tavallisen äidinkielen peruskoulun?
 - ☐ Erittäin hyvät
 - ☐ Melko hyvät
 - ☐ En ole puolesta enkä vastaan
 - ☐ Melko heikot
 - ☐ Hyvin heikot, miksi
2. Uskotko, että tulevaisuuden suunnitelmasi olisivat samanlaiset, mikäli olisit käynyt tavallisen äidinkielen peruskoulun?
 - ☐ Hyvin paljon samanlaiset
 - ☐ Melko samanlaiset
 - ☐ En ole puolesta enkä vastaan
 - ☐ Melko erilaiset
 - ☐ Hyvin erilaiset, osaatko perustella miten?
3. Uskotko, että olet kielikylvyssä saavuttamasi kielitaidon ansiosta päässyt paremmille koulutusmarkkinoille kuin jos olisit käynyt tavallisen äidinkielen koulutusohjelman?
 - ☐ Uskon hyvin varmasti
 - ☐ Uskon melko varmasti
 - ☐ Uskon jossain määrin
 - ☐ Uskon hyvin vähän
 - ☐ En usko ollenkaan, miksi et?
4. Onko kielikylpy vaikuttanut suunnitelmiisi jatkokoulutuksesta?
 - ☐ Merkittävästi
 - ☐ Aika paljon
 - ☐ Jonkin verran
 - ☐ Hieman
 - ☐ Ei laisinkaan

5. Mitä valmiuksia kielikylpy antoi, jotka koet vaikuttavan tämän hetkiseen tilanteeseen? Ympyröi oikeat vaihtoehdot.

1= En lainkaan
2= Jonkin verran
3= Kohtuullisesti
4= Aika paljon
5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
1. Sujuva kielitaito	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ymmärrän ja hallitsen oppiaineet, joita opiskelin ruotsin kielellä	☐	☐	☐	☐	☐
3. Rohkeus käyttää eri kieliä	☐	☐	☐	☐	☐
4. Paremmat työ- ja uramahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
5. Uuteen kulttuuriin (suomenruotsalaiseen) tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐
6. Helpompi opiskella lisää ruotsin kieltä	☐	☐	☐	☐	☐
7. Helpompi matkustaa	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lisännyt kommunikointia ruotsia puhuvien ihmisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
9. Paremmat taidot sekä suomen että Ruotsinkielessä	☐	☐	☐	☐	☐
10. Tieto kahdesta kielestä	☐	☐	☐	☐	☐
11. Lisääntynyt kiinnostus oppia kieltä	☐	☐	☐	☐	☐
12. Kaksikieliseksi tuloa, toisen kielen puhumista	☐	☐	☐	☐	☐
13. Uusia mahdollisuuksia ja haasteita	☐	☐	☐	☐	☐
14. Muu, mikä?					
Vastaus:					

6. Käytätkö ruotsin kieltä seuraavissa tilanteissa? Ympyröi oikeat vaihtoehdot.

- ☐ Kotona
☐ Töissä
☐ Sukulaisten kanssa
☐ Ystävien kanssa
☐ Lomamatkoilla
☐ Muualla, missä?

7. Olen ylläpitänyt kielitaitoa jollakin tavoin? Jos vastauksesi on kyllä, niin millä tavoin?

Vastaus:

8. Suhtaudutko mielestäsi myönteisemmin suomenruotsalaisiin ja suomenruotsalaiseen kulttuuriin kuin ne nuoret, jotka ovat käyneet suomenkielisen peruskoulun?

- ☐ Suhtaudun hyvin paljon myönteisemmin
- ☐ Suhtaudun melko paljon myönteisemmin
- ☐ Suhtaudun jossakin määrin myönteisemmin
- ☐ Suhtaudun vain vähän myönteisemmin
- ☐ En suhtaudu myönteisemmin, miksi?

9. Kuinka tyytyväinen olet siihen, että olet osallistunut kielikylpyohjelmaan?

- ☐ Erittäin
- ☐ Melko
- ☐ En ole puolesta enkä vastaan
- ☐ Melko tyytymätön
- ☐ Erittäin tyytymätön, miksi?

10. Ruotsinkielen osalta kielitaitoni on mielestäni

- ☐ Erinomainen
- ☐ Hyvä
- ☐ Välttävä/tydyttävä
- ☐ Huono

11. Minkälainen merkitys ruotsinkielenosaamisellasi on sinulle. Käytätkö aktiivisesti ruotsia tilanteissa, joissa se on mahdollista? (esim. ruotsinkielinen kaveri tai Närpeksen huoltikalla)

Vastaus:

12. Onko kielikylpy antanut mielestäsi tarpeelliset työkalut ruotsinkielen puhumiseen/hallitsemiseen?

Vastaus:

Bilaga 4: Enkätfrågor, del 4

Seuraavat kysymykset koskevat työelämän kieliosaamisen tarpeita tänään

1. Onko kielikylvystä ollut sinulle hyötyä hakiessasi työtä? Tai työpaikallasi? Perustele, millä tavoin?

Vastaus:

2. Onko ruotsinkielentaito vaikuttanut siihen, että sait työpaikan?

Vastaus:

3. Testattiinko ruotsinkielen osaaminen hakutilanteessa?

Vastaus:

4. Minkälaiset vaatimukset työnantajallasi oli kieliosaamiseen liittyen?

Vastaus:

5. Opiskelitko lisää ruotsinkieltä kielikylvyn jälkeen?

Vastaus:

6. Toivotko, että työnantajasi antaisi enemmän mahdollisuuksia kehittää kielitaitoa työuran aikana?

Vastaus:

7. Olen tällä hetkellä

- ☐ opiskelija
- ☐ töissä
- ☐ työtön
- ☐ Joku muu, mikä?

8. Millä toimialalla työskentelet?

Vastaus:

9. Olen ollut työelämässä yhteensä _____ vuotta (mukaan lukien aiemmat työpaikat, joissa olet työskennellyt vakiotyöntekijänä)

10. Työssäni puhun äidinkielen lisäksi muita kieliä

- ☐ Päivittäin
- ☐ Viikoittain
- ☐ Kuukausittain
- ☐ En ollenkaan

11. Yritys, jossa työskentelen on kansainvälinen ☐ Kyllä ☐ Ei

12. Mitkä kielet ovat merkittäviä tällä hetkellä työpaikallasi?

Vastaus:

13. Kuinka suuri merkitys ruotsinkielellä on työpaikassanne?

Vastaus:

14. Onko yritys järjestänyt kieli -ja viestintäkoulutusta? Onko yritys kannustanut ruotsinkielen opiskeluun?

Vastaus:

15. Onko kielikylvyssä omaksuttu ruotsinkieli ollut riittävä nykyiseen työhösi?

Vastaus:

16. Tarvitsisitko lisäkoulutusta ruotsinkielen osalta?

Vastaus:

17. Osaatko sanoa, minkä kielten osaajia alallasi tarvitaan?

Vastaus:

Kiitos vastauksistanne! Jos haluatte kopion tutkielmastani sen valmistuttua, ilmoitathan esim. sähköpostiosoitteesi, minne voin kopion lähettää: